

Masteroppgave

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige
universitet
Fakultet for samfunnsvitenskap og
teknologiledelse
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Victoria Katharina Solheimsnes

Vokt dem for dragen!

Om Kinas økonomiske vekst, militære kapabiliteter
og utenrikspolitiske ambisjoner og strategier
– og hvilke drivkrefter som kan ligge til grunn for disse

Masteroppgave i statsvitenskap

Trondheim, våren 2013

Victoria Katharina Solheimsnes

Vokt dem for dragen!

Om Kinas økonomiske vekst, militære kapabiliteter og utenrikspolitiske ambisjoner og strategier – og hvilke drivkrefter som kan ligge til grunn for disse.

“Strong states are all the same, they expand, they send their soldiers, ships and public and private agents abroad. They fight wars, guard borders, and administer territories and people of different languages, customs and beliefs far from their own capitals. They exert influence on foreigners in a variety of ways... The strong do to others what others cannot do to them.” -Michael Mandelbaum, 1988, s 143-155

Masteroppgave i statsvitenskap

Trondheim, juni, 2013

Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet

Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse

Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Førord

Denne oppgaven markerer at det nærmer seg slutten på min 5-årige utdanning som lektor med mastergrad i samfunnsfag ved NTNU. Dette innebærer en god del lettelse, men også en følelse av nostalgi. Jeg har hatt en fantastisk studietid på Dragvoll, og her har jeg blitt kjent med en rekke mennesker som har bidratt til å gjøre en bra studietid enda bedre.

Først vil gjerne takke min veileder, Per Marius Frost-Nielsen, for grundige og gode tilbakemeldinger, disse har vært uvurderlige i utformingen av denne oppgaven.

Videre vil jeg takke alle mine venner og medstudenter på lektor samfunnsfag for støtte og oppmuntring under skriveprosessen, og for å beholde troen på meg når jeg selv var i tvil. Dere er utrolig viktig for meg og jeg kommer til å savne dere masse nå når studietiden er over.

Til slutt vil jeg også takke venner og familie for å vise hensyn til en noe fraværende og utilgjengelig student gjennom et krevende semester.

Victoria Katharina Solheimsnes

Trondheim, 01. juni 2013

Sammendrag

Denne oppgaven er en case studie av Kinas økonomiske vekst, militære kapabiliteter og utenrikspolitiske ambisjoner og strategier. Oppgaven fokuserer på forholdet mellom disse og hvordan de påvirker hverandre. Videre tar oppgaven for seg hvilke drivkrefter som kan ligge til grunn for disse. Det teoretiske rammeverket baserer seg på realistisk teori av Paul Kennedy, Fareed Zakaria, Robert Gilpin og John J. Mearsheimer. Det empiriske grunnlaget kartlegger Kinas økonomiske vekst, militære kapabiliteter og utenrikspolitiske ambisjoner og strategier, med utgangspunkt i det teoretiske rammeverket. Analysen i oppgaven fokuserer først på sammenhengen mellom økonomisk vekst og militær styrke. Neste del tar for seg sammenhengen mellom militær styrke og utenrikspolitiske ambisjoner og strategier, mens tredje del ser på sammenhengen mellom alle disse leddene. Siste delen ser på drivkreftene bak utviklingen av økonomi, militær styrke og utenrikspolitiske ambisjoner og strategier.

Oppgavens hovedfunn er bekreftelsen av en teoretisk antatt sammenheng mellom Kinas økonomiske vekst, militære styrke og utenrikspolitiske ambisjoner og strategier. Det er påvist et gjensidig avhengighetsforhold mellom disse, hvor økonomisk vekst påvirker militær styrke, som videre påvirker utenrikspolitiske ambisjoner og strategier. Videre har jeg funnet grunnlag for å bekrefte teoretiske antagelser om at drivkraften bak den økonomiske, militære og utenrikspolitiske utviklingen kan spores til det internasjonale systemets struktur. Utviklingen kobles til en grunnleggende og ultimativ ambisjon om hegemonistatus i verdenssystemet, basert på frykten for andre stormakters intensjoner og et ønske om å endre det internasjonale systemets struktur i Kinas favør.

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	1
1.1 PROBLEMSTILLING.....	2
1.2 METODE	3
1.2.1 CASE STUDIE SOM METODE	4
1.2.2 SYSTEMATISK INNSAMLING AV DATA.....	4
1.2.3 SYSTEMATISK BEHANDLING AV DATA	5
1.3 STRUKTUR FOR OPPGAVEN.....	6
2. TEORI	7
2.1 PAUL KENNEDY (1989) <i>THE RISE AND FALL OF GREAT POWERS</i>	7
2.2 FAREED ZAKARIA (1999) <i>FROM WEALTH TO POWER</i>	8
2.3 ROBERT GILPIN (1989) <i>WAR AND CHANGE IN WORLD POLITICS</i>	8
2.4 JOHN. J. MEARSHEIMER (2003) <i>THE TRAGEDY OF GREAT POWER POLITICS</i>	9
2.5 KINA OG UTENRIKSPOLITISKE AMBISJONER.....	11
3. EMPIRISK KARTLEGGING	13
3.1 KINAS ØKONOMISKE VEKST	13
3.2 KINAS MILITÆRE STYRKE	15
3.2.1 MILITÆRE UTGIFTER	15
3.2.2 MILITÆR STRATEGI	15
3.2.3 DELTAKELSE I INTERNASJONALE OPERASJONER.....	16
3.2.4 TRENDER OG UTVIKLING I KINAS MILITÆRE STYRKER.....	16
3.2.5 UTVIKLING AV KONVENSJONELLE STYRKER	17
3.2.6 ROMBASERTE KAPASITETER	17
3.2.7 MILITÆR SPIONASJE.....	18
3.3 KINAS UTENRIKSPOLITISKE AMBISJONER OG STRATEGIER	18
3.3.1 CCP OG NASJONALISME I KINA	18
3.3.2 HOVEDTREKK I KINESISK UTENRIKSPOLITIKK	19
3.3.3 SPENNINGER I KINAS UTENRIKSPOLITIKK	20
3.3.4 KINA-TRUSSELEN.....	22
3.3.5 KINAS STRATEGISKE SVAR PÅ KINA-TRUSSELEN	23
3.3.6 PEACEFUL RISE OG PEACEFUL DEVELOPMENT.....	24
3.3.6 MILITÆR STRATEGI	26
3.3.7 REGIONALE AMBISJONER OG STRATEGI	28
3.3.8 BRUK AV MAKT I REGIONALE DISPUTTER	29
3.3.9 NYE TRENDER I UTENRIKSPOLITISK STRATEGI.....	31
3.3.10 KINA OG USA	32
4. ANALYSE	35
4.1 ØKONOMISK VEKST OG ØKT MILITÆR STYRKE	35
4.2 MILITÆR STYRKE OG UTENRIKSPOLITISKE AMBISJONER OG STRATEGIER	37
4.3 FORKLARING AV ÅRSAKSSAMMENHENG	39

5. AVSLUTNING	43
5.1 KONKLUSJON	43
5.2 POLITISKE IMPLIKASJONER.....	44
BIBLIOGRAFI	47

1. Innledning

For å forstå utviklingen i internasjonal politikk over de siste tiårene er det viktig å studere hva som har skjedd i Kina. Den økonomiske progresjonen landet har oppnådd gjennom disse årene er historisk unik (Yizhou 2011). 2008 markerte 30års jubileet for Kinas reform og åpning til verdensmarkedet. Den tradisjonelle planøkonomi-modellen har blitt erstattet med en ny konkurransebasert økonomi med særpregede kinesiske trekk. Gjennom en omfattende omlegging av økonomien har Kina hatt en relativt jevn årlig øking på cirka 10 % i landets bruttonasjonalprodukt gjennom de siste 30 årene (Yizhou 2011: 1). Med en jevn vekst over de siste tiårene har Kina blitt en stormakt å regne med i verden, selv om det fortsatt er et stykke å gå før landet overgår verdens eneste supermakt, USA, økonomisk og militært. Med en plass i nisjen blant de største økonomiske makter i verden har Kina fått nye muligheter til å uttrykke sin dyktighet på den internasjonale politiske og diplomatiske arena (Yizhou 2011: 2).

Før reformen og åpningen av Kina var landet involvert i alvorlige konflikter eller forberedelse av konflikter i Korea, Indo-Kina, Sino-India grensen og Sino-Sovjet grensen. Etter at Deng Xiaopeng ble gjeninnsatt som leder av Kina i 1978, begynte situasjonen og forholdet til nabostatene å bevege seg i en mer konstruktiv retning. På 1980-tallet innebar dette en bedring i forholdet til de fleste naboland, og økonomiske relasjoner og handel ble en viktig drivkraft for disse endringene. Kina erklærte også at de ikke skulle inngå i noen form for allianse, eller konflikt med noen stormakt eller stormaktgrupper. Dette medførte positive endringer i relasjonene til flere land med forskjellige sosiale systemer, og forskjellige ideologier. Slutten av den kalde krigen ledet til et ønske om økonomisk globalisering og regionalt samarbeid, og internasjonale organisasjoner, med FN og ASEAN i spissen, la grunnlaget for multilateralt samarbeid (Yizhou 2011: 5).

Gjennom årene siden reformen i 1978 har Kinas nasjonale forsvar og militære utvikling gjennomgått strategiske vendinger som har ført til enorme endringer på de fleste områder i landets utenrikspolitiske relasjoner. Kinas militære forsvar, The Chinese People's Liberation Army, eller PLA, har utviklet seg fra en lukket, lite teknisk utviklet armé, til en moderne hær med avanserte våpensystemer, som er trent for kompliserte operasjoner. Kina har blitt gradvis mer deltakende i internasjonale nedrustningsprosesser og våpenkontroll, samt understreket at staten ikke vil være den første til å benytte seg av atomvåpen. Som permanent medlem i FNs sikkerhetsråd har Kina kommet med omfattende bidrag til fredsbevarende operasjoner.

Gjennom denne typen samarbeid har den kinesiske hær utviklet et stabilt forhold til nabostater og har vært mer tilbakeholden med å true med bruken av militærmakt. Suverenitet og statssikkerhet har blitt bedre ivaretatt, samt at militært samarbeid og gjensidig tillit har hatt anledning til å vokse frem mellom Kina og dets nabostater, samtidig som at forholdet til andre stormakter har bedret seg (Yizhou 2001: 21-24).

På tross av dette står Kina fremdeles foran nye, store militære utfordringer. Kina ligger fortsatt etter andre stormakter når det kommer til militær teknologi. En av de viktigste utfordringene i Kinesisk utenrikspolitikk er hvordan staten skal takle sin rolle som stigende stormakt i det internasjonale samfunnet. Kinas vekst har medført mye usikkerhet fra andre stater. Dette har resultert i økende bekymring og interesse for, samt mer omfattende overvåking av Kinas militære modernisering. Kinas utfordringer knyttet til militær utvikling innebærer hvordan best å beskytte statssuverenitet, sikkerhet og territorial integritet; hvordan å bedre takle forholdet mellom militær oppbygging og økonomisk oppbygging; hvordan møte forskjellige krav til statssikkerhet og internasjonal sikkerhet; hvordan øke sin deltakelse i internasjonalt samarbeid; og hvordan svare på spørsmål og antakelser om statens militære intensjoner (Yizhou 2001: 21-24).

Kina har som det fremgår gjennomgått en økonomisk og militær transformasjon siden 1978, og denne veksten har ført til usikkerhet rundt landets utvikling og intensjoner. Kinas økonomiske og militære vekst vil etter all sannsynlighet bidra til å påvirke det internasjonale samfunnet og for å kunne si noe om hva vi kan forvente oss av Kina i fremtiden er det avgjørende å undersøke sammenhengen mellom landets økonomiske vekst, militære styrke og utenrikspolitiske ambisjoner nærmere.

1.1 Problemstilling

Kinas utenrikspolitiske situasjon har altså utviklet seg fra starten på de økonomiske og politiske reformene i 1978 og frem til i dag. I denne oppgaven skal jeg derfor forsøke å besvare følgende problemstilling: *Hvordan har Kinas økonomiske vekst og militære kapabiliteter påvirket landets utenrikspolitiske strategi og ambisjoner, og hvordan kan dette forklares?* Denne oppgavens målsetning blir derfor å kartlegge den økte økonomisk og militær styrken gjennom det empiriske materialet, for deretter ved hjelp av det teoretiske grunnlaget sette disse opp mot Kinas utenrikspolitiske ambisjoner og vurdere sammenhengen.

Jeg ser det som hensiktsmessig å benytte meg av realistisk teori, da denne teoritradisjonen anser statsmakt som den viktigste faktoren som påvirker en stats utenrikspolitikk. Jamfør dette

har jeg basert det teoretiske grunnlaget på fire teoretikere som alle med rette kan plasseres i den realistiske teoritradisjonen. Oppgavens hensikt er ikke å presentere en innførende gjennomgang av Kinas økonomiske og militære kapabiliteter og utenrikspolitiske ambisjoner og strategier. Målet er derimot å gi en kort innføring i landets økonomiske og militære kapabiliteter, og å presentere hovedtrekk i kinesiske utenrikspolitiske ambisjoner og strategier, for å kunne vurdere sammenhengen mellom disse. Studiet av utenrikspolitikk er studiet av statens utadrettede atferd. Utenrikspolitiske ambisjoner er følgelig de ønsker og mål en stat har for hvordan den skal forholde seg til hva som foregår utenfor statens territoriale grenser. Utenrikspolitiske strategier er den politikken og de medfølgende planene og tiltakene en stat har for å innfri sine utenrikspolitiske ambisjoner og målsetninger.

1.2 Metode

Metode, av det greske ordet *methodos*, betyr å følge en bestemt vei mot et mål. I dette kapitlet vil jeg gi et innblikk i hvordan forskningsprosessen er planlagt og hvordan jeg skal gå frem for å samle inn data og analysere denne. I henhold til Halvorsen (1996) kan man se på vitenskapelig metode som den håndverksmessige delen av det vitenskapelige arbeidet, og læren om verktøyene vi bevisst, systematisk og planmessig bruker for å samle inn informasjon om virkeligheten. Med vitenskap og forskning menes det systematisk og kontrollert søking etter og utvikling av kunnskap med hjelp av vitenskapelige metoder, for å få en dypere, mer omfattende forståelse av virkeligheten (Halvorsen 1996).

Innen vitenskapen finnes det flere ulike metodiske framgangsmåter, som alle har forskjellige utgangspunkt når det gjelder å finne informasjon om virkeligheten. Denne oppgaven vil ta utgangspunkt i positivistisk vitenskapsteori. I henhold til positivismen er virkeligheten uavhengig av menneskets tolkning av den. Virkeligheten eksisterer uavhengig av mennesket og venter på å bli oppdaget av forskeren, som med sin evne til å tenke og å gjøre seg erfaringer, vil observere den og avdekke regelmessigheter og mønstre. Vitenskapelig etablering av kunnskap skjer ved å teste teorier mot observasjon. Vitenskap kan derfor sies å være kumulativ, da både funnene og forskningsteknikken bygger på resultater av tidligere forskning. Jeg vil plassere oppgaven innenfor en positivistisk forklaringstradisjon, da jeg søker å plassere et utenrikspolitisk fenomen innenfor et mønster som danner grunnlaget for generaliserbare lover i form av teorier (Johnson og Reynolds 1992: 32, Hollis 1994: 64; Knutsen og Moses 2007: 9; Hart 2005: 198).

1.2.1 Case studie som metode

Denne oppgaven er utført som en case studie. Essensen av en case studie er at målet er å forsøke å belyse en hendelse (Schramm 1971). I henhold til Yin (2003: 13) kan forskningsprosjektet defineres som en forklarende case studie, da oppgavens problemstilling innebærer et «hvordan» eller «hvorfor» spørsmål om fenomenet som skal undersøkes og da forskningen dreier seg om en samtidspolitisk hendelse. Hovedstyrken ved bruk av case studier er at disse bidrar med mer detaljert informasjon der det kan være vanskelig å skille mellom fenomenet som undersøkes og konteksten (Neale, Thapa og Boyce 2006). Men det finnes også noen svakheter ved bruken av case studier. Case studier har tradisjonelt sett blitt ansett som mindre håndfast innen forskningsfeltet. Grunner til dette er tidligere mangel på systematisk innsamling av data i case studier, eller at forskeren selv er partisk i sine funn. En annen ulempe er at det kan være vanskelig å generalisere fra en case til en annen (ibid.)

Styrken ved bruk av case i min undersøkelse er at jeg kan undersøke fenomenet i sin rette kontekst. En svakhet med denne undersøkelsen er at jeg i hovedsak benytter meg av sekundærkilder i stedet for primærkilder. En primærkilde i dokumentstudier er originale dokumenter som for eksempel taler, brev, offisielle rapporter og lignende. Sekundærkilder er kilder som tolker og analyserer primærkilder. Disse kildene er et eller flere steg unna hendelsen (Yin 2003). Primærkilder om kinesisk utenrikspolitikk er i stor grad klassifisert og ikke tilgjengelig for offentligheten (Johnson og Reynolds 2008: 293). Dette kombinert med språklige hindringer medfører begrensninger av tilgang til datamateriale og gjør at jeg er tvunget til i hovedsak å benytte meg av sekundære kilder.

1.2.2 Systematisk innsamling av data

For å gå systematisk til verks vil jeg la innsamlingen av data styres av teori. I henhold til Yin (2003) kan teori ses på som en hypotetisk historie om hvordan handlinger, hendelser, struktur og tanker oppstår. Dersom man har et godt teoretisk rammeverk vil dette utstyre forskeren med en sterk retningslinje i forhold til hvilke data man skal samle inn og hvordan man skal utøve analysen (Yin 2003: 36). Jeg vil i denne undersøkelsen gå frem med en deduktiv tilnærming (”fra teori til empiri”). Denne tilnærmingen baserer seg på først å skape seg noen forventninger om hvordan virkeligheten ser ut, noen teoretiske antagelser for generelle sammenhenger, for deretter å gå ut og samle inn empiri for å se om forventningene, eller teorien, stemmer overens med virkeligheten. Forventningene dannes på bakgrunn av tidligere empiriske funn og tidligere teorier, og danner grunnlaget for å skille mellom relevant og irrelevant empiri (Yin 2003: 59). Det empiriske materialet i oppgaven kartlegger Kinas

økonomisk vekst, økte militære kapabiliteter og utenrikspolitiske ambisjoner og strategier. Når det kommer til innsamlingen av empirisk data har jeg valgt å benytte meg av vitenskapelige bøker, antologier og artikler, nyhetsartikler og rapporter som kildemateriale. Bruk av dokumenter som kilde er hensiktsmessig når man ikke har direkte tilgang til det stoffet man skal undersøke (Gomm 2004: 267). Forskere benytter seg derfor av dokumentstudier når det politiske fenomenet av interesse ikke er tilgjengelig gjennom personlige intervjuer, spørreskjema eller direkte observasjon. Generelt kan man si at dokumentstudier byr på færre etiske problemer enn observasjon og intervjuer (Johnson og Reynolds 2008: 266-267). Da jeg startet innsamlingen av data med et teoretisk utgangspunkt og en problemstilling, benytter jeg meg av dette.

1.2.3 Systematisk behandling av data

Når det kommer til analysering av data poengterer Yin (2003) viktigheten av å ha en generell analytisk strategi for hvordan man skal gå frem for systematisk å analysere datamaterialet. Strategien vil hjelpe forskeren å behandle materialet systematisk og produsere overbevisende analytiske konklusjoner. Strategien jeg benytter meg av i oppgaven er å følge det teoretiske utgangspunktet jeg har benyttet meg av i case studiet.

Yin (2003: 87) peker på viktigheten av å huske at hver kilde blir skrevet av en spesifikk grunn og til et spesifikt publikum utenfor den pågående undersøkelsen. Jeg benytter meg av et kildemateriale som består av vitenskapelige artikler, nyhetsartikler, rapporter og lignende. Yin (2003) hevder at bruken av forskjellige kilder fører til at de vitenskapelige funnene blir mer troverdig og overbevisende og styrker reliabiliteten i undersøkelsen. En annen måte å styrke reliabiliteten er å gjøre det mulig for leseren å spore prosessen fra problemstilling til studiets konklusjoner.

Fremgangsmåten for systematisk å analysere mitt datamateriale som jeg har benytter meg av baserer seg på det Yin (2003) referer til som forklaringsbygging. Målet har vært å analysere datamaterialet ved å utvikle en forklaring av casen. For å forklare fenomenet jeg studerer har jeg stipulert et antatt sett av kausale ledd som antas å påvirke hverandre. Ut ifra den teoretisk antatte årsakssammenhengen om at økonomisk vekst fører til økte militære kapabiliteter, som igjen medfører utvidede utenrikspolitiske ambisjoner og strategier, vil jeg systematisk analysere det empiriske materialet ved å stille det opp mot det teoretiske rammeverket og lete etter likheter og forskjeller. Ved hjelp av denne teknikken søker jeg å komme frem til en konklusjon som besvarer problemstillingen og bekrefter det teoretiske grunnlaget.

1.3 Struktur for oppgaven

Denne oppgaven består av fem hovedkapitler som videre er inndelt i flere delkapitler. I inneværende kapittel (kapittel 1) presenterer jeg bakgrunnen for valget av oppgave, problemstilling, metodisk tilnærming og oppgavens struktur. I kapittel 2 presenterer jeg teori som er relevant for å belyse min problemstilling. Videre i kapittel 3 følger den empiriske kartleggingen som gir en oversikt over økonomiske og militære kapabiliteter samt utenrikspolitiske ambisjoner og strategier. Kapittel 4 består av drøfting og analyse med grunnlag i det teoretiske og empiriske materialet som jeg har presentert tidligere i oppgaven. Kapittel 5 er oppgavens avslutning hvor jeg presenterer konklusjonen av de funnene jeg har gjort i løpet av forskningsprosessen, samt hvilke politiske implikasjoner dette kan innebære.

Oppgavens hovedfunn er bekreftelsen av en teoretisk antatt sammenheng mellom Kinas økonomiske vekst, militære styrke og utenrikspolitiske ambisjoner og strategier. Det er påvist et gjensidig avhengighetsforhold mellom disse, hvor økonomisk vekst påvirker militær styrke, som videre påvirker utenrikspolitiske ambisjoner og strategier. Videre har jeg funnet grunnlag for å bekrefte teoretiske antagelser om at drivkraften bak den økonomiske, militære og utenrikspolitiske utviklingen kan spores til det internasjonale systemets struktur. Utviklingen kobles til en grunnleggende og ultimatiske ambisjon om hegemonistatus i verdenssystemet, basert på frykten for andre stormakters intensjoner og et ønske om å endre det internasjonale systemets struktur i Kinas favør.

2. Teori

I dette kapittelet vil jeg presentere fire relevante teoretiske bidrag for å forklare sammenhengen mellom staters økonomiske vekst, utviklingen av militær styrke og utenrikspolitiske ambisjoner. Til sist vil jeg gi en oppsummering av innsikten fra de fire, og anvende dette for å antyde hvilke årsaker som kan ligge bak utviklingen av Kinas økonomiske og militære kapabiliteter, samt utenrikspolitiske ambisjoner og strategier.

2.1 Paul Kennedy (1989) *The Rise and Fall of Great Powers*

Paul Kennedy (1989: xv-xvi) påpeker at det internasjonale systemet preges av at hver enkelt av de ledende statene søker både rikdom og makt i den hensikt å bli, eller forbli, ledende økonomiske og militære stormakter. En ledende stats relative styrke i internasjonale affærer er aldri konstant, grunnet den ujevne økingsraten i forskjellige samfunn og på grunn av teknologiske og organisatoriske gjennombrudd, som gir større fordeler til et samfunn enn andre. Kennedy (1989: xvi) hevder at rikdom som regel er en nødvendighet for å styrke militær makt, og at militær makt som regel er nødvendig for å skaffe og beskytte rikdom. Det hevdes altså en sterk interaksjon mellom strategi og økonomi, og det vektlegges at hvordan en stormakts posisjon endrer seg i fredstid er like viktig å studere som hvordan den kjemper i krigstid. Kennedy (1989: xvi-xvii) hevder et direkte forhold mellom endringer i den generelle økonomiske og produktive balansen og den posisjonen som individuelle stormakter innehar i det internasjonale systemet.

Kennedy (1989: xxv-xxvi) peker også på forbindelsen mellom en individuell stormakts økonomiske fremgang og tilbakegang og dens vekst og tilbakefall som en viktig militærmakt. Men det poengteres også at denne sammenhengen ikke nødvendigvis tilsier at en nasjons relative økonomiske og militære makt vil øke og synke parallelt. En økonomisk stormakt i vekst kan tenkes å foretrekke å oppnå rikdom fremfor å øke militære utgifter. Men tiår senere kan disse prioritetene ha endret seg stort. Den gjennomgatte økonomiske ekspansjonen har etter all sannsynlighet bragt med seg internasjonale forpliktelser, som for eksempel avhengighet av utenlandske markeder og råmaterialer, militære allianser og så videre.

Kennedy (1989: xvi-xix) hevder at stormakter strever med to utfordringer. Den første innebærer et ujevnt økonomisk vekstmønster som gjør at enkelte stater blir rikere, og derfor som regel sterkere, relativt til andre. Den andre utfordringen dreier seg om en konkurransebasert og til dels farlig internasjonal arena, som tvinger dem til å velge mellom en

mer umiddelbar militær sikkerhet og en sterkere økonomisk trygghet på sikt. Slik kan det sies at det i det internasjonale systemet finnes en forandringsdynamikk, drevet av økonomiske og teknologiske utviklinger som har innflytelse på sosiale strukturer, politiske systemer, militærmakt og individuelle staters posisjon.

2.2 Fareed Zakaria (1999) *From Wealth to Power*

Fareed Zakaria (1999: 18-20) hevder at stater som opplever en signifikant vekst i deres materielle ressurser, relativt raskt omstrukturerer og ekspanderer sine utenrikspolitiske interesser. Dette framgår gjennom økte militære utgifter, initiativ til kriger, anskaffelse av nytt territorium, utplassering av soldater og diplomater og deltakelse i stormaktspolitikk på verdensbasis. Zakaria påpeker at stater som ikke bruker sin rikdom på å utvide sin politiske innflytelse, er unntak som bekrefter regelen. Med større rikdom og økonomiske ressurser kan en stat bygge opp et militært og diplomatisk apparat med evne til å innfri sine målsetninger. Landets mål og ambisjoner viser seg ofte å øke i takt med økte økonomiske og militære ressurser. Zakaria hevder dermed at evner, eller kapabiliteter, former intensjoner.

Zakaria (1999: 8-9) foreslår videre at en nasjons interesser avgjøres av dens makt i form av materielle ressurser, relativt til andre nasjoner. Derfor vil nasjoner ekspandere når de får muligheten til det. Ekspansjonen vil foregå på en rasjonell måte, på tider og steder hvor kostnadene og risikoene er minimale, i områder som er svakere enn dem, og mens deres relative makt er stigende. Staters utenrikspolitiske interesser øker dermed i takt med en oppgang i statens relative makt.

2.3 Robert Gilpin (1989) *War and Change in World Politics*

Robert Gilpin (1981: 9-10) hevder at det internasjonale systemet er etablert av same grunn som et hvilket som helst annet sosialt eller politisk system. Aktører inngår i sosiale relasjoner og skaper strukturer for å fremme sine spesifikke politiske, økonomiske og militære interesser. Dette fører til at det internasjonale systemets struktur preges av reglene og adferden til de mektigste statene i systemet. Over tid vil interessene til de individuelle aktørene og maktbalansen mellom disse endre seg som et resultat av økonomisk, teknologisk eller militær utvikling. Konsekvensen av dette blir at de aktørene som har mest å vinne på en endring i det internasjonale systemet, og som klarer å skaffe kapabilitetene til å gjennomføre en slik endring vil forsøke å forandre systemet på en måte som fremmer deres interesser. Endringen i systemet vil igjen reflektere den nye maktfordelingen og interessene til dets nye dominante medlemmer.

Gilpin (1981: 10-11) baser sin teori på en håndfull forutsetninger. For det første kan man anta at det internasjonale systemet holder seg stabilt dersom ingen stat har noe å tjene på å forsøke å endre systemet. Dernest vil en stat forsøke å endre det internasjonale systemet dersom de forventede fordelene overgår de forventede kostnadene. Staten vil forsøke å endre det internasjonale systemet gjennom territorial, politisk og økonomisk ekspansjon frem til det punktet hvor kostnaden på videre endring er like stor eller større enn fordelene. Deretter, når en balanse mellom kostnader og gevinster er nådd, vil tendensen være at den økonomiske kostnaden for å vedlikeholde status quo øker forttere enn den økonomiske kapasiteten til å støtte status quo. Dersom ubalansen i det internasjonale systemet ikke blir løst, vil systemet endres og en ny balanse som reflekterer redistribusjonen av makt etableres.

Gilpin (1981: 50-51, 106-107) hevder at alle stormakter innehar ambisjoner om å oppnå kontroll over territorium, andre staters oppførsel og verdensøkonomien. Men bare de rike, og militært sterke statene kan handle ut i fra disse preferansene. Den realistiske lov om ujevn vekst indikerer at når makten til en koalisjon eller stat øker, vil den koalisjonen eller staten være fristet til å forsøke å utvide sin kontroll over miljøet. For å maksimere egen sikkerhet vil staten forsøke å styrke sin politiske, økonomiske og territorielle kontroll, for så prøve å endre det internasjonale systemet på en måte som gjør det bedre tilpasset til utøvelsen av egne interesser. Gilpin (1981: 209-210) hevder også at dramatiske strukturelle forandringer sjelden foregår på en jevn eller fredelig måte. Noen av de mest destruktive krigene i historien har vært såkalte hegemoniske kriger; vidtspennende militære konkurranser mellom koalisjoner ledet av en svekket leder og en fremadstormende utfordrer.

2.4 John. J. Mearsheimer (2003) *The Tragedy of Great Power Politics*

I henhold til Mearsheimer (2003: 1-3) leter stormakter alltid etter muligheter til å oppnå makt over sine rivaler, med hegemonimakt som det endelige mål. Stormakter presenteres som rasjonelle aktører som strategisk evaluerer sine omgivelser og hvordan egne handlinger påvirker andre stater, og hvordan andre staters oppførsel påvirker de. Mearsheimer fortsetter med å argumentere for at selv om situasjonen i seg selv er tragisk, vil stormakter ikke ha noe annet valg enn å søke dominans over andre stater i tråd med alle staters underliggende mål: å maksimere sin del av verdensmakten. Dette innebærer at stater forsøker å øke sin makt på bekostning av andre, med sikte på egen overlevelsesgaranti. (ibid.).

Mearsheimer poengterer at stormaktene som former det internasjonale systemet frykter hverandre og resultatet av dette blir på grunnlag av denne frykten en evig maktkamp. Deres

ultimate mål er å bli og å forbli den dominante stormakten i systemet, da kun dette utstyrer en stat med de beste redskapene til å sikre sin egen overlevelse. (2003: xi) Systemet er skjebnebestemt til å medføre konflikter, da enhver stat kjemper for å oppnå fordeler ovenfor de andre. Denne tragiske situasjonen vil fortsette frem statene bestemmer seg for å danne en verdensregjering. Dette er derimot, i følge Mearsheimer, et meget usannsynlig scenario, og etter all sannsynlighet vil verdenssystemet fortsette å preges av konflikter og kampen om verdensdominans. (2003: xii).

Mearsheimer (2003: 2-3) Hevder at det ikke finnes genuine staus quo-makter i det internasjonale systemet, bortsett fra en hegemonisk makt som ønsker å beholde sin dominans. Stormakter er sjeldent fornøyd med den foreliggende maktdistribusjonen, og innehar et konstant behov for å endre systemet i sin favør. Stormaktene har nesten alltid revisjonistiske intensjoner, og både kan og vil derfor bruke makt dersom dette kan utføres på en måte som ikke innebærer for store kostnader. Til tider er kostnadene og risikoene for store til å forsøke å endre maktbalansen, og den gitte stormakten blir tvunget til å vente på mer gunstige forhold. Men ønsket om mer makt forsvinner ikke før staten har oppnådd det ultimate målet om å oppnå hegemonistatus i verdenssystemet. Denne evige jakten etter makt betyr at stormaktene hele tiden søker etter muligheter til å endre distribusjonen av verdensmakt i sin egen favør. På denne måten skaper det internasjonale samfunnet mektige insentiver for aggresjon. Ikke bare søker stormakter å oppnå makt på bekostning av andre stater, de prøver også å motarbeide rivaler som prøver å oppnå makt på gitte stormakts bekostning. Slik vil en stormakt forsvare maktbalansen når forestående endringer svinger i en annen stats favør, og vil prøve å underminere balansen når den beveger seg mot egen vinning (ibid.).

I henhold til Mearsheimer (2003: 2-3) tvinger strukturen i det internasjonale systemet stater som ellers bare søker egen sikkerhet, til å oppføre seg aggressivt mot hverandre. Dette påvirkes av tre faktorer. Mangelen på en overordnet autoritet som kan beskytte dem mot hverandre, at stater alltid har noen offensive militære kapabiliteter, og at stater aldri kan være sikkert på andre staters intensjoner. Derfor er beste garantien for overlevelse å bli eller forbli en hegemonimakt, da dette innebærer at ingen andre stater byr på en seriøs trussel. (2003: 2-3). Situasjonen er som Mearsheimer beskriver det, virkelig tragisk da ingen stormakter nødvendigvis har en grunn til å kjempe mot hverandre. Stormaktene søker i utgangspunktet bare egen overlevelse, men har i bunn og grunn lite annet valg enn å søke mer makt for å dominere andre stater i systemet. (2003: 3)

I henhold til Mearsheimer (2003: 140-141) er en av strategiene for å oppnå maksimering av deres del av verdensmakten å bli en regional hegemon. I denne fasen kan det være nyttig at det er to eller flere stormakter i andre verdensregioner, da disse mest sannsynlig tilbringer meste parten av tiden med å konkurrere med hverandre, og har derfor liten mulighet til å true en hegemonimakt i et annet verdenshjørne. En annen strategi er å maksimere sin del av verdens rikdom. Stater bryr seg om relativ rikdom da økonomisk makt er grunnlaget for militærmakt. Dette betyr at stormakter i høy grad fokuserer på å ha en mektig og dynamisk økonomi, da dette ikke bare styrker velferden i landet, men også fordi det er en pålitelig måte å skaffe militære fordeler ovenfor andre stormakter.

2.5 Kina og utenrikspolitiske ambisjoner

Som presentert i de forrige delkapitlene har jeg basert det teoretiske rammeverk for oppgaven på fire vitenskapelige verk som adresserer endring i det internasjonale systemet som følge av forandringer i enkelte staters relative makt og økonomiske og militære fremgang. Samtlige av de fire teoretiske standpunktene bidrar til å belyse årsaker til at stater som følge av økonomisk og militær fremgang har utvidet sine utenrikspolitiske ambisjoner og endret sine utenrikspolitiske strategier.

Kennedy (1989) bidrar i hovedsak til å påpeke sammenhengen mellom økonomisk vekst og militære kapabiliteter. Hovedessensen i teorien kan oppsummeres med at det finnes en sterk interaksjon mellom strategi og økonomi, og at det finnes en klar forbindelse mellom en stormakts fremgang og tilbakegang og dens vekst og tilbakefall som en viktig militærmakt. Er dette tilfellet hos Kina? Fareed Zakarias teoretiske standpunkt bidrar videre til å fremheve sammenhengen mellom større militære kapabiliteter og utvidede utenrikspolitiske ambisjoner og strategier. Hovedargumentet kan oppsummeres i en setning, nemlig at kapabiliteter former intensjoner. Ut i fra dette kan vi forvente at Kinas økonomiske vekst har påvirket kinesisk utenrikspolitikk, men hvordan? Hovedtrekk i Robert Gilpin og John J. Mearsheimers teoretiske grunnlag fokuserer i større grad på strukturen i det internasjonale systemet. Disse teoretiske antagelsene belyser hva som ligger til grunn for stormakters økonomiske og militære oppbygging og hvilke konsekvenser dette får for utenrikspolitiske ambisjoner og strategier. Ved å se på strukturen i det internasjonale systemet påpeker Gilpin at stater av sikkerhetsmessige årsaker velger å bygge opp sine økonomiske og militære kapabiliteter for å styrke sin posisjon i det internasjonale samfunnet. Mearsheimer utdyper dette ved å peke på de underliggende faktorene som driver systemet. Disse innebærer mangelen på en overordnet

autoritet, staters offensive militære kapabiliteter og usikkerhet rundt andre staters intensjoner. Er disse intensjonene å finne igjen i kinesisk utenrikspolitikk?

Ut ifra dette teoretiske grunnlaget forventer jeg å kunne finne en sammenheng mellom Kinas økonomiske vekst og økte militære kapabiliteter. Videre venter jeg å finne en sammenheng mellom Kinas militære kapabiliteter og utenrikspolitiske ambisjoner. Jeg forventer også å finne en sammenheng som linker de tre punktene sammen, og at jeg ved å se på systemet vil kunne finne motivasjonen bak Kinas utvidede utenrikspolitiske ambisjoner. Årsakssammenhengene som jeg ut baserer på det teoretiske rammeverket kan illustreres gjennom denne modellen:

(X ₁)	→	(X ₂)	→	(Y)
Økt økonomisk vekst	Årsak	Økt militær styrke	Årsak	Økte utenrikspolitiske ambisjoner
Empiribehov for kartlegging		Empiribehov for kartlegging		Empiribehov for kartlegging

For å kunne kartlegge disse sammenhengene trenger jeg empiriske data som gir et overblikk over Kinas økonomiske vekst (X₁), militære kapabiliteter (X₂) målt i militære utgifter, militære strategier, deltakelse i internasjonale operasjoner og utviklingen i Kinas militære styrker, og landets utenrikspolitiske ambisjoner og strategier (Y).

3. Empirisk kartlegging

I forrige kapittel presenterte jeg det teoretiske verktøyet og mine forventninger til funn ut ifra dette. For å kunne teste disse forventningene vil jeg i dette kapitlet kartlegge og presentere empirisk materiale relevant for de teoretiske antatte sammenhengene jeg skal undersøke, henholdsvis Kinas økonomiske og militære kapabiliteter, samt hovedtrekk i kinesiske utenrikspolitiske ambisjoner og strategier. Dette empiriske materialet vil i neste kapittel bli vurdert opp mot teorien i en analyse for å undersøke om det er en sammenheng mellom økonomisk vekst og prioriteringer til militær, og om dette kan kobles videre til utenrikspolitiske ambisjoner og strategier.

3.1 Kinas økonomiske vekst

For å senere kunne undersøke den teoretisk antatte sammenhengen mellom økonomi, militær styrke og utenrikspolitiske ambisjoner vil dette kapitlet rettes mot å kartlegge Kinas økonomiske utvikling fra 1978 og frem til i dag.

Før 1978 hadde Kina under Mao Zedongs lederskap en sentralisert økonomi. En stor del av landets økonomi ble styrt og kontrollert av staten. Et viktig mål for staten var at Kina skulle være selvforsørgende og utenlandshandel var derfor begrenset til anskaffelsen av de varene som ikke kunne skaffes lokalt i landet. Denne politikken førte til en stagnert og ineffektiv kinesisk økonomi, da de fleste aspekter ble styrt av regjeringen og det praktisk talt ikke fantes konkurranse på markedet. I tillegg var utenlandshandelen stort sett begrenset til Sovjetblokk-landene. Pris- og produksjonskontroll førte til en utbredt forvrenging av økonomien. Den kinesiske levestandarden var merkbart lavere enn i andre utviklingsland. Etter Maos død i 1976 bestemte den kinesiske regjeringen seg for å bryte med den regjerende sovjet-inspirerte planøkonomien ved gradvis å reformere økonomien i samsvar med prinsipper basert på fri markedsøkonomi, og ved å åpne opp for handel med vestlige land. Reformene ble innført med håp om at dette skulle føre til en signifikant økonomisk vekst, og klare forbedringer i landets levevilkår (Morrison 2013: 2).

Etter årevis med statskontroll over landets produksjonsmidler ble Kinas økonomiske reformer satt i virke i 1978. Etablering av rurale virksomheter og private bedrifter, liberalisering av utenrikshandel og investeringer, svekking av statskontroll på enkelte priser og investering i industriell produksjon og utdannelsen av dets arbeidskraft var noen av tiltakene som ble satt i gang i forsøket på å vekke en hvilende økonomisk kjempe (Hu og Kahn 1997). Fra 1989 til

2012 Kina har hatt en økonomisk vekst som tilsvarer en årlig vekstrate på 9.25 prosent i bruttonasjonalproduktet, med et toppunkt på 14.20 prosent i desember 1992 og et bunnpunkt på 3.80 prosent i desember 1990 (Trading Economics 2012). En slik økonomisk vekst er uten sidestilling i nyere tids historie. I 2001 ble Kina medlem av Verdens Handelsorganisasjon (WTO). Dette medførte sterke insentiver for utenlandsk investeringer (FDI) i landet, noe som igjen medførte øking i kinesisk utenlandshandel (Sutter 2008: 95). I 2004 lå Kina på sjetteplass over verdens største økonomiske stater, regnet ut ifra bruttonasjonalprodukt. I 2010, seks år senere gikk Kina forbi Japan og inntok plassen som verdens nest største økonomiske makt, med kun USA foran seg (CNN Money 2012). I 2013 ligger Kina stadig på andreplass i verdenstoppen, og dersom trenden fortsetter vil Kina trolig kunne overta USAs plass som verdens ledende økonomiske makt i løpet av få år. Selv om Kina i likhet med resten av verden ble påvirket av den globale økonomiske krisen som begynte i 2008, svarte kinesiske myndigheter på denne ved å innføre en økonomisk stimuli-pakke. Pakken innebar en rekke insentiver ment for å øke konsumet på hjemmebane. Denne politikken gjorde at Kinas økonomi på en effektiv måte motsto den dalende globale etterspørselen etter kinesiske produkter. I mellomtiden fikk flere av de ledende økonomiske stormaktene kjenne hardt på følgene av krisen og flere opplevde negativ eller stagnerende økonomisk vekst (Morrison 2013).

Kinas handels- og investeringsreformer førte til en stor øking av FDI, eller Foreign Direct Investment, på begynnelsen av 1990-tallet. Dette har vært en viktig kilde til Kinas produktivitetsgevinster og raske vekst innen økonomi og handel. FNs Konferanse for Handel og Utvikling har rapportert at Kina i 2011 var den nest største destinasjonen for FDI, etter USA. Det ble også estimert at Kina var den største mottakeren av global FDI i første halvdel av 2012. Det kumulative nivået av FDI i Kina ved slutten av 2012 er estimert til 1,3 trillioner (Morrison 2013: 12-14).

Kinesiske myndigheter har uttrykket et ønske om å bevege seg vekk fra den gjeldende økonomiske modellen som bygger på rask vekst til enhver pris, til en mer «smart» økonomisk vekst, som baserer seg på å redusere avhengighet av energi-intensiv og sterkt forurensende industri, samt satse mer på høyteknologi, grønn energi og service. Kinas regjering har også indikert at det ønskes en mer balansert økonomisk vekst for landet (Morrison 2013: 6). Mye av den industrielle politikken som Kina har implementert og formulert siden 2006 synes å stamme fra et dokument fremmet av China's State Council, som er det høyeste utøvende organet av statsmakt i Kina, i 1996 kalt The National Medium-and Long-Term Program for

Science and Technology Development (2006-2020), ofte kalt MLP. MLP ser ut til å presentere en ambisiøs plan for å modernisere strukturen på den kinesiske økonomien ved å transformere landet fra et globalt senter for lav-teknologisk fabrikkering til et stort innovasjons-sentrum innen 2020, og en global innovasjons-leader innen 2050. Det fremgår også et ønske om en skarp reduksjon i landets avhengighet av teknologi-import fra utlandet. Mål som stadfestes i MLP er blant annet at fremgangen innen forskning og teknologi vil bidra til 60 % eller mer av Kinas utvikling, at landets avhengighet av utenlands teknologi vil falle til under 30 %, og at utgifter til forskning og utvikling skal øke til 2,5 % av bruttonasjonalproduktet. Prioriterte områder for forskningen innebærer romforskningsprogrammer, fornybar energi og datateknologi (Morrison 2013: 36-37).

3.2 Kinas militære styrke

For å undersøke effekten av den økonomiske veksten for Kinas militære styrke vil jeg her kartlegge og presentere utviklingen i Kinas militære utgifter, utviklingen av militære strategier, deltakelse i internasjonale operasjoner og generelle trender og utvikling av Kinas militære styrker.

3.2.1 Militære utgifter

I henhold til SIPRI (2011) kommer det frem at Kina mellom 2001 og 2010 økte sine militære utgifter med nesten 200 %. Tall fra SIPRIs database viser at Kina i 2011 brukte 2,1 % av bruttonasjonalproduktet på militære kostnader. Dette utgjør cirka 129 milliarder dollar og plasserer Kina på andreplass i verdenstoppen over land med høyeste militære utgifter. Sammenlignet ser vi at USA er den staten som har de største militære utgiftene med 4,2 prosent av bruttonasjonalproduktet, noe som utgjør over 700 milliarder dollar (SIPRI 2012). Dette utgjør mer enn de totale kostnadene til de 17 landene med størst militære utgifter, inkludert Kina. (The Economist, 2011). I mars 2013 annonserte avgående statsminister Wen Jiabao at forsvarsutgiftene ville øke med 10,7 % i løpet av året (Holmes 2013).

3.2.2 Militær strategi

For å fremme sine bredere strategiske mål og selverklærte kjerneinteresser, følger Kina et robust og systematisk militært moderniseringsprogram. Mens Kinas utenrikspolitiske ambisjoner har økt, har Kina inntatt nye roller og påtatt seg mer ansvar i det internasjonale samfunnet. Samtidig har Kinas militære moderniseringer i økende grad fokusert på investeringer i militære kapabiliteter som vil gi Kinas militære styrker muligheten til å utøve en rekke oppdrag, inkludert på steder utenfor Kinas umiddelbare geografiske nærhet. Likevel forblir gjenforening med Taiwan PLAs viktigste mål, og landet fortsetter med å bygge opp

sine kapabiliteter og å gjennomføre de tiltakene som er nødvendig for å hindre øya i å oppnå full suverenitet. PLAs moderniseringsprosess fokuserer i hovedsak på å bygge opp en militærkraft som har evnen til å kjempe og vinne lokale og regionale kriger. De grunnleggende trekkene i Kinesisk militær strategi viser en sterk kontinuitet over de siste årene. Kinas «Military Strategic Guidelines for the New Period» innebærer grunnleggende strategiske og operasjonelle retningslinjer som styrer treningen, utviklingen og utplasseringen av Kinas militære krefter. Disse retningslinjene kjent som «aktivt forsvar» innebærer bruk av presise og tidsavpassede offensive operasjoner, angrep under gunstige forhold og evnen til å utnytte fiendens mest sårbare svakheter (Office of the Secretary of Defense 2012: 2-3).

3.2.3 Deltakelse i internasjonale operasjoner

PLA utvider stadig sin deltakelse i militære operasjoner som ikke innebærer krig, i tråd med President Hu Jiantaos tale av 2004. Her ble det stadfestet at PLA skulle utvide sin rolle ved å beskytte Kinas økende nasjonale interesser og innta en større rolle i å fremme internasjonal fred og sikkerhet. Slike militære operasjoner innebærer anti-piratvirksomhet og antiterroroperasjoner, humanitær assistanse og krisehjelp, FNs fredsbevaring, forsvar av sjøgrenser og sikring av rombaserte enheter. I 2011 og 2012 deltok PLA i mangfoldige militære operasjoner. Kinas engasjement i disse militære operasjonene har bidratt til å rettferdiggjøre en utvidelse av landets kapabiliteter til å utføre oppdrag på stor avstand fra fastlandet. Kinesiske militære investeringer reflekterer disse kravene og har ført til anskaffelsen av utstyr og kapabiliteter som bidrar til å understøtte PLAs tradisjonelle kjerneverdier, som blant annet forsvar av Kinas sikkerhet, suverenitet og territoriale integritet, og en mengde nye og utvidede oppdrag både internasjonalt og på hjemmebane (Office of the Secretary of Defense 2012: 2-3).

3.2.4 Trender og utvikling i Kinas militære styrker

For å støtte opp under PLAs nye utvidede roller og oppdrag, fortsatte Kinesiske ledere i 2011 investering i avanserte cruise missiler, kort- og mellomdistanse ballistiske missil, våpen rettet mot å skyte ned satellitter, militære cyberspace-kapabiliteter som ser ut til å være designet for å muliggjøre anti-access/area-denial (A2/AD) oppdrag, eller det som PLA strateger henviser til som operasjoner med formål å hindre intervensjon. PLA har også fortsatt å demonstrere forbedrede kapabiliteter med avanserte kampfly, som vist til, blant annet ved testingen av en J-20 stealth fighter; begrenset bruk av militærmakt med lanseringen av Kinas første hangarskip, integrert luftforsvar; undervannskrigføring; anskaffelse av atomvåpen med hensyn til avskrekking; kapasitet til å angripe strategiske mål og forbedret kontroll samt mer

sofistikert trening og øvelser i Kinas luft- marine og landforsvar (Office of the Secretary of Defense 2012: 6-7).

3.2.5 Utvikling av konvensjonelle styrker

Mens Kinas luftforsvar tidligere har vært fokusert kun på territorialt forsvar, har PLAs luftforsvar nå startet en overgang til en styrke med evnen til internasjonale offensive og defensive operasjoner. De nye kapabilitetene innebærer luft/rakettforsvar, strategisk mobilitet og varslingsystemer. I sammenheng med nye internasjonale oppdrag søker PLAs luftforsvar å øke sine langtrekkende transport- og logistikk kapabiliteter. PLAs luftforsvar befinner seg i startfasen på å utvikle et rakettforsvar- og en luftromsintegrasjon som skal sørge for tidlig varslings. Samtidig fokuserer PLAs sjøforsvar i hovedsak på å forbedre sine anti-luftangreps kapabiliteter, i tillegg til å utvikle et sjøbasert forsvar mot atomangrep. Det vektlegges også å oppnå militær overlegenhet innenfor den første øyrekka og forsvar mot en potensiell tredjeparts intervensjon i en eventuell Taiwan-konflikt (Office of the Secretary of Defense 2012: 7-8).

Når det gjelder Kinas bakkestyrker, gjennomgår disse en omfattende modernisering og har en stabil forbedringskurve på de fleste områder. I midten av 2011 begynte PLA en overgangsprosess til en modulbasert styrkestruktur på brigadestørrelse med elementer fra alle forsvarsgrener. Mot slutten av 2011 tydet mye på en foreliggende utvidelse av størsteparten av hæren til spesialstyrke-enheter. I 2011 startet utøvelsen av en plan rettet mot å øke force-on-force trening, simulatorbruk i treningen, og utvikling av automatiserte redskaper for kommandogiving, samt en økning i utdannelsesnivået hos PLAs ledere og i enkelte stabsavdelinger. Anskaffelse og utvikling av C4ISR-systemer (Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance) er et nøkkelement i Kinas militære moderniseringsprosess. PLA fokuserer på å utvikle et C4ISR system som vil utstyre militæret med muligheten til å dele informasjon og etterretnings-data. Et fullt integrert C4ISR system vil utstyre PLAs ledere med evnen til å respondere på komplekse slagmarks-vilkår med et en høy grad av smidighet og synkronisering. Forbedringer i disse systemene vil medføre bedre oversikt over operasjonsområder, og bedre integrasjon mellom separate PLA-tjenester (Office of the Secretary of Defense 2012: 7-8).

3.2.6 Rombaserte kapasiteter

Når det kommer til rombaserte kapasiteter er Kina gang med å utvide sine rombaserte overvåkings-, rekognisjons-, navigasjons- og kommunikasjons- satellittkonstellasjoner. Samtidig er Kina i gang med å utvikle et multidimensjonalt program rettet mot å begrense

eller hindre bruken av rombasert utstyr av fiender i krise- eller konfliktsituasjoner. (Office of the Secretary of Defense 2012: 8-9) Kina har hatt en signifikant fremgang i utviklingen av sitt romprogram. Da Kina integrerer sivil og militær bruk av sine rombaserte kapabiliteter, er det på tross av at Kinas rombaserte ambisjoner delvis er fredelig av natur, muligheter for at landet kan bruke de økte rombaserte kapabilitetene til krigføring. Rombaserte kapabiliteter utstyres PLA med muligheten til å utføre militære operasjoner på stadig større avstand fra Kinas grenser (Stokes og Cheng 2012: 4-6).

3.2.7 Militær spionasje

Kina har et utstrakt og velutviklet spionasjenettverk. Kinesiske aktører er verdens mest aktive og vedvarende gjerningsmenn bak økonomisk spionasje. Kinesiske forsøk på å innhente amerikansk teknologisk informasjon foregår på et høyt plan og representerer en økende trussel for blant annet amerikansk økonomisk sikkerhet. Kina er troende til å fortsette sin rolle som aggressiv innhenter av sensitiv økonomisk informasjon og teknologi spesielt i Cyberspace. I 2011 ble datanettverk og systemer over hele verden utsatt for angrep og datatyveri, hvorav mange stammet fra Kina. Cyberangrep i 2011 fant sted i flere sektorer, blant annet i selskaper som direkte støtter USAS forsvarsprogram. Kinas fortsatte bruk av cyberangrep indikerer at Beijing bruker Cybernettverks- operasjoner som et redskap til å samle inn strategisk etterretning. (Office of the Secretary of Defense 2012: 9-10).

3.3 Kinas utenrikspolitiske ambisjoner og strategier

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for Kinas utenrikspolitiske ambisjoner og strategier. Kapitlet vil deles inn flere delkapitler som hver fokuserer på et område innenfor utenrikspolitiske ambisjoner og strategi. Noe av det som trekkes frem er hovedtrekk og spenninger i kinesisk utenrikspolitikk. Jeg tar også for meg blant annet konseptet om Kina-trusselen og hvordan Kina forholder seg til denne, samt trekker frem regionale ambisjoner og hvordan disse påvirker kinesisk utenrikspolitisk strategi.

3.3.1 CCP og nasjonalisme i Kina

Det siste tiåret har Beijings viktigste mål og ambisjon i utformingen av utenrikspolitikk forblitt å opprettholde det gjeldende politiske systemet til the Chinese Communist Party, eller CCP. Omfattende politiske reformer rettet mot et mer tilpasningsdyktig CCP har ikke ført til en endring i målet om å opprettholde den gjeldende politiske strukturen. Økende økonomisk velstand har blitt den viktigste veien til å nå dette målet; internasjonal aksept og godkjenning har kommet til å bli viktige kilder til legitimering for CCP på hjemmebane, mens nasjonalistiske krav om økt Kinesisk makt og prestisje har presentert Beijing med nye

mulighet for og utfordringer til partiets bevaring. En struktur bestående av et ønske om bevaring av styresettet, velstand og makt eller prestisje utgjør grunnlaget for Kinas utenrikspolitikk. Da ekstern respekt i seg selv har blitt en ledende kilde til CCPs legitimering, legger Beijing mye arbeid i å opprettholde et image som fredsfremmende og samarbeidende i internasjonale relasjoner.

Kinas gjeldende konservative utenrikspolitikk har ført til en øking i Kinesisk nasjonalisme. Ønsket om stadig mer makt og prestisje i internasjonale sammenhenger er stadig voksende på Kinas hjemmebane og bidrar til å øke Kinas utenrikspolitiske ambisjoner. (Wang 2005: 669-694). Den moderne kinesiske staten har større kapasitet til å mobilisere ressurser, har fostret større nasjonal identifikasjon blant sitt folk og har et større grep på det kinesiske folks hverdag enn noen sinne (Kang 2008: 79-80). Men den kinesiske nasjonalismen fremstår som et tveegget sverd. Den utgjør et middel for myndighetenes legitimitet til å styre og et middel for det kinesiske folk til å dømme statens opptreden på samme tid. Dersom Kinesiske myndigheter ikke skulle oppfylle sine nasjonalistiske løfter, vil det føre til at de blir sårbar for nasjonalistisk kritikk (Zhao 2012: 195)

3.3.2 Hovedtrekk i kinesisk utenrikspolitikk

Det er fire hovedtrekk som kan sies å drive samtidens kinesiske utenrikspolitiske ambisjoner. Disse innebærer et ønske om å bevare og utvide sin stormaktstatus i verdenssystemet, behovet for et stabilt internasjonalt miljø som støtter Kinas økonomiske utvikling, forsøk på å unngå forpliktelser som kan hindre Kinas vekst og utvikling, og til sist en oppfatning av at Kinas suksess internasjonalt og på hjemmebane er avhengig av tettere samarbeid og deltakelse i det internasjonale samfunnet, som igjen påkrever at Kina tar opp mer internasjonalt ansvar enn tidligere (Sutter 2008 s. 5).

De siste to tiår preget av en fenomenal vekst og endring, har medført et nytt utenrikspolitisk verdensbilde for Kina. I bunn og grunn føler Kina en stabilitet og trygghet som nasjon, i en tid hvor utenlandsk invasjon ikke lengre ses på som en direkte trussel mot statens suverenitet, territoriale integritet og uavhengighet. Beijing ser foreløpig ut til å bygge fremtiden innenfor det eksisterende internasjonale politiske og økonomiske systemet. Det er en grunnleggende intern aksept blant kinesiske ledere om at verden er bygget på et anarkisk nasjonalstatssystem og en internasjonal markedsøkonomi, og at Kina behøver vestlig kapital, teknologi og marked for å kunne forfølge drømmen om likestilling med Vesten (Wang 2005: 669-694).

Men på denne samme tiden finner man blant kinesiske myndigheter en genuin frykt for å bli tolket som en trussel og dermed et «skytemål» for de ledende stormaktene. Denne frykten kombinert med en politisk legitimitet som er under konstant utfordring, setter begrensninger for Kinas utenrikspolitiske ambisjoner. En stigende maktposisjon og uunngåelig tørst etter mer makt har paradoksalt nok ført til mange i Beijing føler seg maktesløse og usikker, da Kinas vekst blir nøye overvåket av ledende stormakter i det internasjonale samfunnet (Wang 2005: 669-694). I midlertid har det vært en merkbar lettelse i Beijing i tiden etter 11. september 2001. USA er nå en mindre direkte utfordring, da fokuset rettes mot kampen mot internasjonal terrorisme, noe det er forventet å gjøre i den nært overskuelige fremtid (ibid.).

3.3.3 Spenninger i Kinas utenrikspolitikk

Etter den kalde krigen har Kinas utenrikspolitikk vært preget av flere motsetningsforhold. Som stormakt ønsker Kina naturlig nok mer innflytelse i internasjonale affærer. Som andre stormakter ønsker Kina å forme samtiden og ikke bare la seg påvirke av den. Foreløpig har Kina hverken den materielle styrken eller en genuin vilje til å innta alt det ansvar og alle de byrder som følger med det å leve opp til sin stormaktrolle. I motsetningen til USA som har både viljen og virkemidlene til å definere sine interesser i en global kontekst, er Kina fortsatt et land som har sine hovedinteresser innenriks og i Asia-Stillehavs-regionen, hvor utviklingen har direkte innvirkning på landets nasjonale interesse (Xinbo 2004: 59).

Man kan dermed si at Kina er en regional stormakt med fortsatt noe begrensede utenrikspolitiske interesser. Denne dobbeltidentiteten gjør at Kina som stormakt må respondere på alle store globale kriser, uansett hvor den finner sted. På den andre siden, om en krise skulle finne sted i et område utenfor Beijings umiddelbare geografiske interesse-sfære, vil Beijings svar trolig være begrenset til å annonsere et sett generelle prinsipper, uten å utøve noen seriøse diplomatiske tiltak for å løse problemet. Dette dobbelidentitets-syndromet har ført til et handlingsmønster fra Kinas side, hvor Kina responderer på hendelser utenfor Asia-Stillehavsregionen med ord og ikke handling. Utvendig fremstår Kina til tider som uvillig til å ta det ansvaret som kreves av sin rolle som permanent medlem i FNs sikkerhetsråd. Eksternt fører dette til at landet kan oppfattes som en sneversynt makt, og internt har Kinas manglende vilje til å markere seg mer synlig i internasjonale affærer ført til tvil om at landet oppfattes og aksepteres som en genuin stormakt (ibid.).

En annen utfordring er utviklingsgapet mellom Kina og andre Vestlige land. Som et sosialistisk land som fortsatt kan hevdes å være et utviklingsland, skiller Kina seg ut fra

Vestlige stater når det kommer til politikk, lover og verdier, noe som igjen tidvis fører til reaksjoner fra den Vestlige verden. Dette resulterer i at Kina verner hardt om det ukrenkelige suverenitetsprinsippet med sikte på å hindre ekstern innblanding i landets interne affærer. I tillegg er Kina bekymret over sin territoriale integritet med hensyn til Tibet, Xinjiang og Taiwan. Beijing er svært sensitiv til en hver presedens som kan legitimere disse regionenes separasjon fra Kina eller føre til utenlandsk intervensjon. Den sterke vektleggingen på suverenitet har merkbart påvirket Kinas posisjon i internasjonale affærer. Det har ført til at Kina omfavner et begrenset suverenitetskonsept og ikke-intervensjon i internasjonale forhold. På den andre siden har Kinas behov for å integrere seg i det internasjonale økonomiske systemet og å opprettholde stabile politiske forhold til Vestlige nasjoner ført til at Kina gradvis tilpasser sitt standpunkt når det kommer til suverenitetsforhold. Denne tilpasningen kommer mer tydelig frem på økonomiske arenaer hvor Beijing vet å forholde seg til «begrenset suverenitet.» Når det kommer til politiske og sikkerhets-relaterte saker fremstår Kinas tilpasning mer taktisk og overfladisk (Xinbo 2004: 60-61).

I kinesisk utøvelse av utenrikspolitikk finner man også et spenningsforhold mellom prinsipper og pragmatisme. Kinas utenrikspolitikk hevdes av kinesiske ledere å bygge på en rekke moralske og idealistiske prinsipper. Disse prinsippene inkluderer fem hovedpoeng. Fredelig sameksistens, et rettferdig økonomisk og politisk verdenssystem, ingen bruk av makt eller trusler om maktbruk i internasjonale relasjoner, at alle nasjoner er likestilt i internasjonale affærer, og at Kina alltid skal støtte utviklingsland og aldri søke hegemoni- eller supermaktstatus. Da det kan være vanskelig å overføre disse prinsippene til virkelighet har Kina rettet seg mot pragmatisme som et kompromiss. Pragmatisme utgjør en mer realistisk tilnærming og egner seg bedre til å tjene Kinas interesser (Xinbo 2004: 62-63).

I situasjoner hvor Kina har muligheten til å utøve sine prinsipper ser vi at staten heller velger en pragmatisk løsning. Dersom det skal stemmes over en sak i FNs sikkerhetsråd hvor spørsmålet dreier seg om en sak som strider mot Kinas prinsipper ser vi at landet i stedet for å utøve vetoretten sin, velger å la være å stemme. Mens prinsipper maler Kinas utenrikspolitikk med idealistiske farger og utstyres den med en slags moralsk makt, gir pragmatisme fleksibilitet og tillater Kinas utenrikspolitiske oppførsel å maksimere Kinas nasjonale interesser. Imidlertid eksisterer det en viss spenning mellom disse, da prinsipp uunngåelig legger begrensinger på pragmatismen, og pragmatisme til tider underminerer relevansen og kredibiliteten til prinsippene (ibid.).

Et annet spenningsforhold som påvirker Kinas utenrikspolitiske strategi er valget mellom å benytte seg av bilaterale eller multilaterale kanaler. Deltakelse i internasjonale affærer omfatter både bilaterale og multilaterale kontekster. Ideelt sett burde Kina anse både bilateralisme og multilateralisme som hensiktsmessig, men realiteten er at Beijing foretrekker bilaterale fremfor multilaterale kanaler. En av grunnene er at Kina tidligere har hatt lite erfaring med multilateralisme, en annen er at Kina bærer på en sterk mistro til internasjonale mekanismer og derfor går ut i fra at disse i hovedsak tjener interessene til dominante makter. Selv om Kina har kommet en lang vei når det gjelder deltakelse i multilaterale forhold, har Beijing fortsatt enkelte reservasjoner mot multilateralisme. Beijings motstand mot internasjonaliseringen av Sør-Kina hav problematikken, stammer fra en antakelse om at dersom saken diskuteres i et multilateralt forum vil ikke bare ASEAN-landene danne en forent front mot Kina, men også andre land som ikke stiller krav på området. Kina insisterer derfor at disse sakene skal behandles bilateralt (Xinbo 2004: 64-65).

En av de viktigste utfordringene Kina har møtt siden starten på den enorme økonomiske veksten er hvordan å takle økende internasjonal bekymring over landets vekst. Konfrontert med Kinas raskt økende økonomiske utvikling og voksende internasjonale innflytelse, har enkelte stormaktledere begynt å huske på den historiske uroen og krigene som tidligere har blitt assosiert med store endringer i maktbalansen. Enkelte av disse ser for seg et skrekksenario hvor en kommunistisk stormakt støttet av et ubegrenset økonomisk potensiale, vil utfordre det gjeldende vestlig dominerte verdenssystemet. En annen bekymring er hvilken påvirkning et modernisert Kina vil ha på verdens beholdning av mat, energi, mineraler og andre ressurser i tillegg til den globale økologiske balansen (Quingguo 2005: 493-507).

3.3.4 Kina-trusselen

Den såkalte Kina-trussel teorien gir Kina et rykte for å være både farlig og destabiliserende. Siden midten av 1990-tallet har Kina måttet takle en vedvarende og utbredt ide og retorikk som definerer Kina som en trussel. I en verden preget av amerikansk unipolaritet og stormaktfred vil et dårlig rykte føre til sosial ekskludering og en outsider-status. Sikkerhetsorienterte Kinesiske politiske eliter har oppfattet kostnadene ved en internasjonal karakterisering av landet som farlig. Disse oppfattelsene bidrar til å fremme et destabiliserende og aggressivt bilde som rettfærdiggjør diskriminering og motiverer til fiendtlig balansering mot Kina (Deng 2006: 186-187) Mens trusselbildet forverres på samme tid som Kinas materielle kapabiliteter øker, vil Kina-trussel teorien finne fruktbar grobunn (Deng 2006: 187).

Kina-trussel teorien har utfoldet seg langs både økonomiske og sikkerhetsmessige linjer. På sikkerhetsfronten konsentrerer den seg om Kinas militære oppbygging. Det hevdes at en farlig kinesisk ekspansjonisme har manifestert seg i makt, intensjoner og oppførsel og at den stadig økende materielle makten som stammer fra den uforlignelige økonomiske veksten som Kina har opplevd, sannsynligvis vil lede til oppgradering av militære kapabiliteter og en aggressiv utenrikspolitikk. I tillegg betyr Kinas økonomiske vekst alene at Kina på sikt, trolig vil utkonkurrere andre land på flere områder og som følge oppfattes det at en videre økonomisk ekspansjon vil skje på bekostning av landets økonomiske samarbeidspartner (Deng 2006: 192). I tillegg til tradisjonell realisme som fokuserer på økonomisk og militær ekspansjon, linkes også Kinesisk historie og samtids-nasjonalisme til Kina trusselen. Likeledes har kinesisk patriotisme og antipati mot Vestlig innblanding av enkelte blitt tolket som aggressiv nasjonalisme koblet til anti-amerikanisme og hegemoniske regionale ambisjoner. Et annet aspekt av Kina- trusselen er koblet til landets svakheter både nasjonalt og globalt. Her kobles Kinas uslukkkelige tørst etter og behov for råvarer og energi til en aggressiv utenrikspolitikk (Deng 2006: 195).

3.3.5 Kinas strategiske svar på Kina-trusselen

Dersom Kina skulle representere en trussel, må verden gjøre noe med det. I tråd med denne tankegangen har det kommet opp mange ideer og forslag for hvordan verdenssamfunnet kan tilnærme seg det eventuelle foreliggende problemet. Disse argumentene innebærer en båndleggingspolitikk, styrking av USA og Japans militære allianse for å båndlegge Kina, sterkere reguleringer for å kontrollere overføring av militær teknologi til Kina og press for å liberalisere og demokratisere Kina i håp om at dette vil gjøre Kinas vekst mindre truende (Quingguo 2005: 493-507).

Teorien om Kina-trusselen har påvirket Kinas utenrikspolitikk og strategiske valg på flere måter. Kinas utenrikspolitikk har taklet denne frykten og det medfølgende negative ryktet ved å forsøke å bygge et bilde av landet som samarbeidende og ansvarlig i det internasjonale samfunnet. Mens Kina har tatt steg for å sikre seg mot oppfattede trusler har Beijing også kultivert legitimitet og aksept fra internasjonale institusjoner, naboland og andre stormakter. (Deng 2006: 187). I møte med Kina-trussel teorien har Kina innført mange tiltak for å berolige internasjonale bekymringer med henhold til sin økende posisjon i verdenssamfunnet. Staten har blant annet søkt å overbevise resten av verden om sine hederlige ambisjoner, at den ser fremtiden knyttet opp til og kompatibel med andre stater, og at dens utvikling ikke bare presenterer utfordringer men også muligheter for andre land. I tillegg har Kina gjennomført

mange spesifikke tiltak for å støtte opp under retorikken. Disse tiltakene kan kalles en betryggings-politikk (Quingguo 2005: 493-507).

Når det kommer til oppfattelsen av Kina som økonomisk trussel svarer Kina som regel med at Kina fortsatt er et utviklingsland og at landets økende konkurransedyktighet er et resultat av overgangen til en økonomi basert på markedsprinsipper. Med andre ord: klandre spillet og ikke spilleren. Når de gjelder sikkerhetstrusler avvises dette av Kinesiske myndigheter som Kald Krigs-mentalitet. For å bekjempe Kina-trussel tankegangen foreslo Kinas ledende strateger ideen om «China's peaceful rise» i 2003. Rettet mot å skape en troverdig visjon om en samarbeidende fremtid i Kinas utenlands-relasjoner ble konseptet raskt omfavnet av Kinesiske myndigheter. Kinas frykt for utenlands-reaksjoner på trusselbildet har bidratt til å forme landets utenrikspolitikk. En internasjonal oppfattelse av Kina som trussel kan potensielt, dersom det ikke blir riktig håndtert føre til en USA-ledet koalisjon mot landet og dermed utgjøre en risiko for landets grunnleggende sikkerhetsinteresser (Deng 2006: 200-201).

Ønsket om å stille Kinas utvikling i et positivt lys har også vært en drivkraft bak Kinas bredere strategiske valg. Siden midten av 90-tallet har kinesiske myndigheter utført omfattende tiltak for å utvikle Kinas gjensidige avhengighet i global sammenheng og omfavnet varierende former for multilateralisme. Image-relaterte bekymringer har også bidratt til Kinesisk fremgang i forhold til internasjonal våpenkontroll og nedrustnings-regimer. Jevnt over ser vi at søken etter legitim makt fundamentalt har bidratt til å forme motivasjons-strukturen i kinesisk utenrikspolitikk og både timingen og substansen i de systematiske endringene i kinesisk utenrikspolitikk viser en klar relasjon mellom landets strategiske valg og hensyn til Kina-trussel teorien (Deng 2006: 201).

3.3.6 Peaceful rise og peaceful development

Siden konseptet om peaceful rise, eller fredelig frammarsj dukket opp i 2003 har det blitt et velbrukt uttrykk. Kinas fjerdegenerasjons ledere valgte raskt å modifisere uttrykket til «peaceful development» for å unngå truende konnotasjoner, og som retorikk for å forklare Kinas langtids utenriks- og sikkerhetspolitikk. Essensen i peaceful rise er at Kina er på frammarsj både som regionalmakt og som en aktør som spiller en stadig mer sentral og viktig global rolle, uten å ty til krig eller maktbruk. Selv om Kina hevder at landet er på en fredelig frammarsj hersker det blant stormaktledere fortsatt usikkerhet rundt om dette faktisk reflekterer Kinas vilje, eller om dette bare er et retorisk grep for å forsikre verdenssamfunnet

om at landets framgang vil være preget av fred. Det som derimot er sikkert er at peaceful rise har blitt grunnsteinen i Kinas diplomati for å oppnå både regional og global aksept for sin ekspansive politiske og økonomiske slagkraft, ved å avvise tesen om Kina-trusselen (Xing 2007: 133).

Kina forsøker stadig å overbevise verden om sine fredelige intensjoner. For å underbygge disse intensjonene har kinesiske myndigheter kommet med flere argumenter. For det første hevder Kina at landets stigende økonomisk makt stammer fra regionalt og internasjonalt samarbeid og globalisering, og at utviklingen igjen vil være til fordel for både regionen og det internasjonale samfunnet. Kinas raske økonomiske utvikling hevdes å ikke utgjøre noen utfordring til, eller trussel mot noen nasjon, men skaper heller muligheter for et utvidet globalt samarbeid. Slik hevdes det at Kina ikke er den eneste vinneren som følge av sin vekst, men at den økonomiske suksessen kan fremme utviklingen og stabiliteten av den globale økonomien som helhet (Xing 2007: 134).

Videre påberoper Kina seg stadig rollen som et land under utvikling. Den økonomiske veksten følges av en rekke nye problemer og utfordringer innen områder som energi, miljø og økonomisk og sosial koordinasjon. Det vil ta tiår før Kina når sin langtidsstrategi om bærekraftig utvikling. På grunnlag av dette trenger Kina et fredelig internasjonalt miljø for å oppnå sine innenriks målsetninger. Det hevdes at Kina verken har ressursene eller nasjonal vilje til krigføring. Kinas utvikling linkes til innenlands harmoni og ekstern fred, og derfor har de utenrikspolitiske målsetningene øyensynlig vært rettet mot jakten på fred, bevaring av stabilitet og fremming av samarbeid (Xing 2007: 134-135).

Det neste argumentet stadfester at Kina ikke vil forsøke å endre det foreliggende internasjonale systemet ved å utnytte sine økende kapabiliteter. Med andre ord hevder Kina å ønske å bevare status quo i verdenssystemet og at landet ikke har intensjoner om å utfordre den USA-dominerte eksisterende verdensordenen. Kinesiske ledere påstår at landet er fast bestemt på ikke å gå i samme felle som tidligere fremadstormende statsmakter har gått i før. Videre dreier det seg om at Kinas utenrikspolitikk og globale strategi kan spores tilbake til landets tradisjonelle kultur og filosofi. Kulturelt sett verdsetter Kina ideen om harmoni og toleranse for mangfold og det hevdes at landet ikke ønsker å eksportere sin ideologi til resten av verden. De ideologiske forskjellene mellom Kina og andre stormakter i verden burde ikke komme i veien for utviklingen av bilaterale relasjoner, og Kina hevder å ikke ha et ønske om å eksportere sin utviklingsmodell for å øke sin innflytelse i andre utviklingsland. Kinesiske

myndigheter hevder at landet ikke ønsker å konkurrere med USA om hegemonistatus i verden, slik som situasjonen var mellom USA og Sovjetunionen under den kalde krigen (Xing 2007: 134-135).

Det siste argumentet poengterer at Kina langt fra har de militære kapabilitetene som skal til for å utgjøre noen trussel mot USA. Kina følger en defensiv nasjonal forsvarsstrategi både når det gjelder strategi og politisk orientering. Landet hevdes av myndighetene å ikke ha noen intensjoner om å true andre nasjoner med makt. På den andre siden påpeker Kina at militær modernisering er nødvendig for at hæren skal kunne utøve internasjonale operasjoner og for å beskytte sin suverenitet og sine interesser. Fred kan oppnås gjennom imponerende militærstyrke, og Kinesiske myndigheter hevder at Kina har en legitim rett til å bygge opp sine militære krefter med sikte på å beskytte sine nasjonale interesser. For eksempel ser kinesiske myndigheter på Taiwan som en innenriks-situasjon og mener derfor at den burde anses som et unntak fra Beijings strategi for «peaceful rise», i tilfelle landet skulle komme til å bruke makt for å oppnå gjenforening (Xing 2007: 135).

Disse argumentene, utviklet av Kinas ledere, utgjør Kinas offisielle posisjon og kan ses på som analytiske kriterier for å måle representasjoner av Kinas fredelige frammarsj. For å oppsummere kan man forenkle det slik: Kinas utvikling vil være et vinn-vinn og ikke null-sum spill; Kina vil fokusere på innenlands problemer i lang tid fremover og er derfor avhengig av et fredelig eksternt miljø; Kina vil forholde seg samarbeidende til USA i verdensaffærer og vil ikke søke å bryte opp den eksisterende verdensordenen; Kina, USA og andre stormakter burde sameksistere fredelig, på tross av ideologiske forskjeller; og Kina er berettiget i sine bestrebelser for å modernisere militæret, med den hensikt å styrke sitt selvforsvar (ibid.).

3.3.6 Militær strategi

Per 2012 var Kina i ferd med å utvikle et omfattende militært moderniseringsprogram rettet mot å forbedre Kinas militære kapasitet til å kjempe og vinne lokale kriger. Kinas ledere ser moderniseringen av the Chinese People's Liberation Army, eller PLA, som en viktig del av en strategi som fokuserer på å dra nytte av det som anses å være et strategisk mulighetsvindu til å fremme Kinas nasjonale utvikling gjennom de to første tiårene av 2000-tallet. Gjennom denne perioden prioriterer Kinas ledere å fostre et positivt eksternt miljø, i den hensikt å gi staten strategisk rom til å fokusere på økonomisk vekst og utvikling. På samme tid søker kinesiske ledere å opprettholde fred og stabilitet i landets periferi, utvikle landets diplomatiske

innflytelse for å oppnå adgang til markeder, kapital og ressurser, samt å unngå direkte konfrontasjoner med USA eller andre land. Denne strategien har ledet til en ekspansjon av Kinas nærvær i alle regioner i verden, noe som igjen har ført til økte økonomiske og diplomatiske interesser og muligheter (Office of the Secretary of Defense 2012: 1-4).

Mange av Kinas ledere understreker nødvendigheten av en stadig sterkere militær kapabilitet. Da økingen av militære styrker kan være et langvarig prosjekt argumenterer disse lederne med at nødvendige steg må tas umiddelbart for å sikre Kinas fremtid. Spesielt vektlegges økt press mot Taiwan og økte militære kapabiliteter i Sør- og Øst-Kina havene som grunnleggende motiver for opprustning og styrking av militære evner. Kinas langsiktige planer for Taiwan er og forblir en fremtidig gjenforening og dette er en av hoveddrivkreftene bak ønsket om økte militære kapabiliteter. Selv om Kinas ledere etter den kalde krigen innså at Kinas fremtid var avhengig av en langvarig periode med fred og stabilitet for å bygge opp det økonomiske fundamentet som legger grunnen for Kinas nasjonale styrke, skjedde det likevel store endringer i løpet av 90-tallet. Da ble forbedring og øking av militære kapabiliteter plutselig en høyere prioritet enn tidligere. Dette kan ses i sammenheng med en kinesisk vurdering av eksterne hendelser, som for eksempel Kosovo-intervensjonen, og Taiwans separatisme. Denne perioden markerte staten på en øking i Kinas forsvarsutgifter, og denne trenden har fortsatt i løpet av de siste tiårene. Med fokus på kvalitet over kvantitet, har Kinas militære tilegninger vært rettet mot å kunne møte USA og Taiwans militære kapabilitet, å styrke Kinas krav i Sør og Øst- Kina havene, og generelt øke Kinas regionale makt (Sutter 2008: 43-45).

Kinas ledere ser de to første tiårene av 2000 tallet som en periode preget av strategiske muligheter for Kinas vekst og utvikling. Denne perioden anses å innebære et eksternt miljø preget av gjensidig avhengighet, samarbeid og liten sannsynlighet for stormaktskrig. Kinesiske ledere ser derfor denne perioden som en unik mulighet til å fokusere på intern utvikling, samtidig som direkte konfrontasjon med stormakter om for eksempel USA kan unngås. Denne perioden forventes ikke å være helt konfliktfri da periodiske territoriale disputter med naboland, blant annet i Sør- Kina havet, fortsetter å flamme opp med jevne mellomrom. Det forventes heller ikke ventet at denne perioden skal vare evig (Office of the Secretary of Defense 2012: 4-5).

Kinas utenriks- og sikkerhetspolitikk fortsetter å fokusere hovedsakelig på å utnytte og forlenge dette strategiske mulighetsvinduet. Beijing søker derfor å bevare positive bånd med sine naboland og konstruktivt engasjement i internasjonale affærer. Dette er nøkkelelementer i

Kinas ferd til fredelig frammarsj. Fredelig utvikling eller «Peaceful development», som har blitt grundigere gjennomgått tidligere i oppgaven, beskriver Kinas grunnleggende statspolitikk og strategiske valg. Kinas grunnleggende politiske mål over de siste tiårene er sikret mot bevaring av det kommunistiske styresettet, fortsatt økonomisk vekst og utvikling, forsvar av nasjonal suverenitet og territorial integritet, å oppnå nasjonal gjenforening, opprettholde intern stabilitet og å sikre Kinas status som stormakt (ibid.).

3.3.7 Regionale ambisjoner og strategi

Det siste tiåret har internasjonale relasjoner i Asia-regionen gjennomgått grunnleggende endringer. Som en av de viktigste bakenforliggende årsakene til dette finner man Kinas vekst. Andre årsaker kan romme en nedgang i USAs innflytelse og autoritet i regionen, ASEANs utvidede normative innflytelse og veksten i regionale multilaterale institusjoner, samt økt teknologisk og økonomisk gjensidig avhengighet gjennom hele regionen. Som følge av dette har Asia gjennomgått en fundamental endring både i maktstruktur og systemets natur (Shambaugh 2004/2005: 64-99).

Kinas stigende økonomiske og militære makt, utvidede politiske innflytelse, og økende engasjement i regionale multilaterale institusjoner er nøkkelelementer innen utviklingsprosessen i Asia. Kinas proaktive regionale stilling reflekteres i stort sett alle politiske sfærer, inkludert når det kommer til økonomi, diplomati og militære styrker. Dette avbilder Kinas økende aktivisme på den globale scenen. De fleste nasjonene i regionen ser nå Kina som en god nabo, konstruktiv partner og lytter, samt en ikke-truende regional stormakt. Dette er oppsiktsvekkende dersom man ser tilbake noen år, da flere av Kinas naboer bekymret seg over muligheten for at Kina skulle innta rollen som dominerende regional hegemonimakt og en mektig militær trussel. Disse synene har over årene stilnet om ikke forsvunnet (Shambaugh 2004/2005: 64-99).

Den første fasen av Kinas engasjement med sine perifere stater ble trigget av slutten på den kalde krigen og den bipolare verdensordenen. Oppsatt på å fylle vakuemet som oppsto etter Sovjetunionens kollaps, startet Kina oppbyggingen av vennligsinnede relasjoner med statene i sin periferi. Mens verden har hatt blikket sitt rettet mot andre steder har Kina vært i gang med en stillferdig, men stødig utvidelse av sin innflytelse i Asia-Stillehav regionen, spesielt blant ASEAN landene. Kina lever opp til sine løfter om å endre det strategiske landskapet i Øst Asia og verden i løpet av det 21. århundret. Regional integrasjon i Asia vil gjøre det lettere for Beijing å utnytte sin økonomiske makt for å støtte opp under sine geo-strategiske ambisjoner.

Utviklingen av Kinas forhold til ASEAN og andre naboland i Asia-Stillehavs regionen avhenger derfor av Kinas ledere og hvordan landets politikk oppfattes i regionen (Shambaugh 2004/2005: 64-99).

Kinas regionale ambisjoner fremgår i landets relasjoner til stater i Sørøst og Sør Asia. Både Sørøst Asia og Sør Asia er delt i sine lands respektive utenrikspolitiske strategier. For Kina innebærer dette en strategisk utfordring da landet søker både å bevare bånd til stater som anses som ustabile i hver av regionene, og å styrke sitt forhold til andre stater, inkludert de som anses som ledende stemmer innenfor regionen. Kina klynger seg fortsatt til prinsippet om ikke-innblanding i interne affærer på tross av at dette kan svekke institusjonaliseringen av en robust asiatisk regionalisme (Rozman 2010: 199-200).

På hver sine ende av Sør-Kina har Taiwan og Tibet blitt en utfordring for Kinas eksterne relasjoner. I tillegg har Kina siden 2008 rettet sitt blikk mot maritime disputer, og styrket sine territoriale krav i Sør-Kina havet. Dette har medført en spenning mellom Kina og de statene som ligger nærmest Spratly og Parsifal- øyene. Både Filipinene, Vietnam og Indonesia bestrider Kinas territoriale krav og har som følge av dette styrket sine bånd til USA, uten å direkte balansere mot Kina. Kinas tilnærming til Tibet har blitt mer aggressiv, noe som ikke bare vekker uro i Vestlige land, men også spesifikt fører til spenninger med India, som blir klandret for å støtte Dalai Lama. Etter hensynsløst å ha slått ned på opprør i Tibet i 2008 annonserte Kina i 2009 at ethvert spørsmålstegn som settes overfor landets krav i Tibet, anses som et direkte angrep på landets suverenitet. Det kan virke som at Kina er fast bestemt på å styrke sine bånd med sine regionale naboer, med tilbud om økonomisk vinning og varig stabilitet, hvor prisen som må betales innebærer å akseptere Kinas velvillige lederskap (Rozman 2010: 217).

3.3.8 Bruk av makt i regionale disputer

Siden 1949 har Kinas bruk av makt i territoriale disputer variert stort. I de fleste disputer Kina har vært involvert i, har staten latt være å ty til maktbruk. Kina har frem til nå sjeldent benyttet sin militære overmakt til harde forhandlinger om territoriale krav eller for å ta områder med makt. Heller ikke har Kina i like stor grad som enkelte forskere har spådd, blitt aggressiv i håndteringen av territoriale disputer, etter at staten har økt sin relative makt både økonomisk og militært siden 1990. I et internasjonalt system bestående av suverene stater, vil en stats oppførsel i håndteringen av territoriale disputer være en nøkkelindikator på om staten innehar status quo eller revisjonistiske mål. I dag er Kina involvert i flere disputer over

Taiwan og Diaoyu øyene som kan øke sannsynligheten for fiendtlighet (Fravel 2007/2008: 44-83).

Taiwan-situasjonen er per i dag Kinas viktigste territoriale disputt, da situasjonen er linket til moderne kinesisk nasjonalisme og legitimeringen av CCP i tillegg til å være viktig både økonomisk og strategisk. Siden 1949 har Kina hatt kapasiteter til å angripe øyen og de territoriene som Taiwan kontrollerer, samtidig som at Kinas regime har hatt få begrensinger når det kommer til bruken av statsmakt. Etter 1949 har Kina flere ganger benyttet seg av makt i Taiwan-disputten. Men Kinas posisjon i konflikten har vært relativt svak, da landet har manglet militære kapabiliteter til å erobre øyen. En gjenforening av Kina og Taiwan forblir viktig for CCP, og Kina har derfor vært sensitiv ovenfor det som kan tolkes som en svekkelse av sitt krav på øyen. I 1954 og 1958 tydde Kina til maktbruk når USA utvidet sin militære og diplomatiske støtte til nasjonalister i Taiwan. Igjen brukte Kina makt i 1995-96 når demokratiseringen på øyen medførte økt støtte til formell uavhengighet, og Kinas oppfatning var at USA støttet dette målet. I kontrast ser man at i tilfeller når Kinas forhandlingsmakt i Taiwan-disputten har forholdt seg stabil eller har økt, har staten valgt å avstå fra maktbruk (Fravel 2007/2008: 44-83).

Kina har over lang tid vært involvert i en disputt med Japan over Diaoyu-øyene som befinner seg i Øst-Kina havet. Japan har offisielt kontroll over områdene per i dag, men dette er et krav som Kina motstrider. De siste årene har vi sett at situasjonen gradvis har blitt mer spent, og at begge landene blir mer villig til å flekse sine militære muskler. 7. september 2010 krasjet en kinesisk fiskebåt med to kystvaktbåter i nærheten av de øyene i Øst-Kina havet som er kjent som Senkaku-øyene i Japan og Diaoyu-øyene i Kina. Kystvakten bordet så fiskebåten og arresterte både mannskapet og kapteinen. Etter denne hendelsen ble det holdt anti-japanske protester i kinesiske byer som Beijing, Shanghai, Hong Kong og Shenyang. Dette førte til et bunnpunkt i Kinas utenrikspolitiske forhold til Japan (Lee 2011).

Siden denne hendelsen i 2010 har forholdet mellom Kina og Japan forholdt seg spent når det gjelder Diaoyu/Senkaku øyene, og situasjonen ser ikke ut til å roe seg ned. Tvert i mot tyder enkelte hendelser på at situasjonen er i ferd med å eskalere. September 2012 nasjonaliserte Japan tre av de involverte øyene ved å kjøpe dem opp en privat eier. Dette har ført til en kinesisk utfordring, ikke bare til Japans suverenitetskrav, men også landets kontroll over dem. Skip og fly fra begge landene patruljerer øyene, noe som har ført til en rekke maritime «near-misses» (The Economist 2013).

Andre regionale militære fokus som krever økte militære evner for Kina, innebærer å motvirke Japans økende militære samarbeid med USA, og forhindre en gjenfødelse av japansk «militarisme»; å opprettholde stabilitet på den koreanske halvøy, og forhindre Nord-Koreas atomprogram uten å måtte ty til krig; å underbygge Kinas økonomiske interesser gjennom bilaterale og multilaterale mekanismer, og å bruke bilaterale og multilaterale metoder for å styrke Kinas politiske innflytelse og unngå utfordringer fra USA og andre stormakter eller koalisjonsmakter (Sutter 2008: 43-45).

3.3.9 Nye trender i utenrikspolitisk strategi

Utviklingen gjennom de siste tiårene har ført til spekulasjoner rundt det at Kinas fremgang skjer raskere enn forventet og hva dette kan føre til. Kina kom sammenlignet med andre stormakter raskere på fote etter den globale finanskrisen i 2008. Mye tyder på at Kina nå gjennomgår en omstrukturingsprosess hvor det foregår endringer i den kinesiske utenrikspolitiske strategien. Kina har i løpet av de siste årene vært mer villig til å fremme sine interesser på tross av faren for å bli sett på som «skurken». Med status som en fremadgående stormakt er en aktiv utenrikspolitikk en nødvendighet. Kina har på grunnlag av dette blitt mer villig til å utnytte sine økende kapabiliteter for å tippe den globale maktbalansen i sin favør innenfor flere områder de siste årene (Zhao 2004: 192).

Fra dette perspektivet ser det ut til at Kina fortsatt forsøker å sjonglere en lav profil med sin fremvoksende rolle som global stormakt. En viktig spenning i Kinas utenrikspolitiske agenda er derfor å finne balansen mellom utvidelsen av Kinas internasjonale påvirkningskraft og det å ta mer internasjonalt ansvar på ene siden og å dempe fremstillingen av landet som global stormakt på andre siden. Etter å ha stått over den globale økonomiske krisen bedre enn mange Vestlige stormakter i 2008-2009 har Kina følt seg mer selvsikker og har derfor aspirert til å ta på seg mer en mer aktiv diplomatisk rolle. Men knyttet til disse aspirasjonene må Kina takle mange utfordringer, som ironisk nok er knyttet til Kinas status som stigende stormakt. En av disse frustrasjonene er en raskt utviklende strukturell konflikt mellom USA og Kina. Mange tidligere undertrykte problemer har begynt å dukke opp på overflaten, deriblant økonomi og handels-saker, geopolitiske friksjoner og utenrikspolitiske konflikter (Zhao 2004: 193).

Kinesiske ledere mistenker USA for å ha en skjult agenda siktet mot å hindre Kinas økonomiske og militære vekst. Flere av friksjonene mellom de to statene stammer fra temaer som menneskerettigheter og demokrati, men likevel spekuleres det blant kinesiske ledere om konflikten ville fortsette å gro sterkere på tross av et scenario hvor Kina skulle bli

demokratisk, ettersom at USA misliker å se sin posisjon truet av et stadig rikere og mektigere Kina. En annen utfordring er knyttet til den ressurs-sårbarheten som Kinas økende vekst har ført til. Mangelen på ressurser, spesielt når det kommer til energi, er ett av de hindrene Kina må takle når det kommer til utvikling. I tillegg har Kinas utviklingsvekst ført til en intens internasjonal overvåking av landets interne og eksterne utfordringer, blant annet når det kommer til forurensing, menneskerettigheter, mediefrihet, situasjonene i Tibet og Taiwan og forholdene landet har til enkelte av sine tredje verdens-allierte (Zhao 2004: 194).

3.3.10 Kina og USA

USA har siden Sovjetunionens fall forblitt den eneste supermakten i verden. Men hva som vil bli den fremtidige verdensordningen avhenger av hvordan de viktigste utfordrerne, i hovedsak Kina velger å handle. Dersom Kina fortsetter å modernisere sin økonomi i et like raskt tempo, vil landet trolig en gang i fremtiden bli den rikeste stormakten, og den staten som mest sannsynlig vil utfordre USAs posisjon som hegemonimakt. Kina har ennå ikke åpent utfordret den dominerende proamerikanske ideologien, men det virker som at enkelte ledere i Beijing har begynt å tenke utover det eksisterende verdenssystemet. Kinesisk «opprør» mot et amerikansk hegemoni innehar to forskjellige dimensjoner. På den ene siden ser man hvordan Kina pragmatisk tilpasser seg det amerikanske hegemoniet, mens de på den andre siden utfordrer USA- hegemoniets legitimitet. Kina benytter seg av eksisterende institusjonaliserte kanaler for å øke sin politiske innflytelse og prestisje på flere måter. Disse inkluderer fordømmelse av amerikansk unilateralisme og retorisk, om ikke alltid i praksis, promotering av multilateralisme; deltakelse i og grunnleggelse av nye internasjonale organisasjoner; utøvelse av «myk makts»- diplomati i utviklingsland; stemming imot USA i internasjonale institusjoner; og agendasetting innenfor internasjonale og regionale institusjoner (Schweller og Pu 2011: 41-72).

Kinas utvidede dedikasjon til multilateralisme har medført en styrking av Kinas politiske innflytelse i regionale asiatiske affærer, i tillegg til å fremme landets globale image. Siden midten av 90-tallet har Kina deltatt aktivt i de fleste regionale multilaterale institusjoner (Schweller og Pu 2011: 41-72). Kina bruker disse internasjonale institusjonene til utøvelsen av makt, en makt som Kina igjen bruker til å øke sin politiske og diplomatiske innflytelse. Denne benyttes i stor grad som en motmakt til utbredelsen av det amerikanske hegemoni. Gjennom sitt «mykmakts» -diplomati har Kina opplevd en økende grad av innflytelse og prestisje i Afrika, Sentral-Asia, Latin Amerika og Midtøsten (ibid.). På tross av denne relative økingen av innflytelse i det internasjonale samfunnet fortsetter Kinas utenrikspolitikk å

innebære en motvillig aksept av det faktum at verden forblir unipolar med USA i ledelsen, og at dette vil være gjeldende i de neste tiårene. Kinesiske analytikere aksepterer nå at landet foreløpig ikke kan utfordre USAs globale dominans, og at Kina gjennom «fred og utvikling» fortsatt kan blomstre innenfor det gjeldende systemet. Kinas økonomi har dratt store fordeler av USAs militære forrang, og amerikansk innsats for å vedlikeholde stabilitet i Asia over de siste tiårene. (Medeiros og Fravel 2003).

4. Analyse

I dette kapitlet skal jeg undersøke om den teoretisk antatte sammenhengen mellom Kinas økonomiske vekst, militær styrke og utenrikspolitiske ambisjoner og strategier kan spores i det empiriske materialet som jeg har presenterte i forrige kapittel.

4.1 Økonomisk vekst og økt militær styrke

Er det en sammenheng mellom Kinas økonomiske vekst og en økt militær styrke? Av de fire teoretikerne som legger grunnlaget for det teoretiske rammeverket er det i hovedsak Kennedy (1989) som vektlegger sammenhengen mellom økonomisk vekst og militære kapabiliteter, og av den grunn velger jeg i dette delkapitlet hovedsakelig å forankre analysen i tråd med hans argumenter.

Som tidligere nevnt i oppgaven har Kina over de siste tiårene gjennomgått en omfattende økonomisk reformasjon, noe som har resultert i en enorm økonomisk fremgang. Denne fremgangen har bidratt til å sikre Kinas posisjon i den økonomiske verdenstoppen, og med en årlig vekstrate på cirka 10 % BNP har Kina på kort tid forbigått de fleste økonomiske stormakter og er per i dag den nest største økonomiske stormakten i verden, med kun USA foran seg. Så hvordan er sammenhengen mellom Kinas økonomiske vekst og militære styrke? Som nevnt har Kinas økonomi hatt en årlig vekst på cirka 10 % i BNP. Samtidig har Kinas militære utgifter forholdt seg ganske stabilt, med en årlig andel på cirka 2 % av BNP. Mens Kinas bruttonasjonalprodukt fortsetter å øke holder altså de militære utgiftene tritt med å utgjøre en like stor andel av kaken vært år. Dette tilsier at Kinas militære utgifter øker i samsvar med den økonomiske veksten. Tall fra SIPRI (2013) viser at mellom 2001 og 2010 økte kinas militære utgifter med nesten 200 %. Denne trenden ser ut til å fortsette, da Kina i 2013 annonserte at de militære utgiftene i løpet av året ville øke med over 10 %. Vi ser altså at Kinas militære utgifter vokser i takt med den økonomiske vekstraten.

Så hva sier det teoretiske rammeverket om sammenhengen mellom økonomisk vekst og militær styrke? Mearsheimer (2003) påpeker at stater velger å ha stort fokus på å oppnå økonomisk fremgang. Dette knyttes til mulighetene en dynamisk og sterk økonomi gir til å oppnå militære fordeler ovenfor andre stormakter. Også Kennedy (1989) påpeker en sterk korrelasjon mellom rikdom og militærmakt. Rikdom er nødvendig for å kunne styrke et lands militære makt, mens militær makt anses som nødvendig for å beskytte rikdom. I lys av dette kan man si at Kinas økonomi og militærmakt er tett sammenknyttet og at det ene er

nødvendig for bevaringen og utviklingen av det andre. At Kinas militære utgifter øker jevnt med den økonomiske utviklingen bidrar til å underbygge dette argumentet. Kennedy (1989) påpeker også at militærmakt ikke nødvendigvis øker parallelt med den økonomiske utviklingen. Staten det gjelder er gjerne tilbakeholden når det kommer til militære utgifter, og fokuserer i større grad på den økonomiske ekspansjonen. Dette argumentet kan bidra til å forklare hvorfor Kinas militære utgifter fortsatt er relativt beskjeden dersom man sammenligner de med USA. Sammenlignet ser vi at Kina, per i dag, bare bruker cirka halvparten så stor andel av sitt bruttonasjonalprodukt på militære utgifter som USA gjør. På hjemmebanen møter Kina en stadig voksende andel nasjonalister som ønsker at Kina skal innta en større rolle i den internasjonale arena i tråd med statens økonomiske og militære evner. Det at Kina velger å opptre tilbakeholdent på den internasjonale arena er en kilde til stor frustrasjon hos mange. Når vi likevel ser at Kina har vært forsiktig med å prioritere militære kapabiliteter kan vi derfor i henhold til Kennedy (1989) tolke det slik at Kina frem til nå har vært uvillig til å øke sine militære kapabiliteter på bekostning av sin økonomiske fremgang, og at landets fokus har vært på økonomisk utvikling med en jevn, men forholdsviss beskjeden oppbygging av sin militære styrke.

Når det gjelder trender og utvikling av Kinas militære styrker, kan det være nyttig å se etter forbindelser mellom økt økonomisk kapabilitet og sterkere fokus på militær utvikling. Dersom man skal ta Kennedys (1989) teori i betraktning kan det ta tid før den militære styrken innhenter den økonomiske utviklingen. Slik kan trender og tendenser innenfor den militære utviklingen indikere hvilke fase landet er på vei inn i. Som Kennedy hevder kan stater velge å fokusere på den økonomiske fremgangen fremfor den militære. Dersom den militære utviklingen ser ut til å moderniseres kan man tolke dette som at landet har kommet til en fase hvor landets økonomiske ekspansjon har medført internasjonale forpliktelser, avhengighet av utenlandske markeder og militære allianser. Resultatet av et økt ytre press og forpliktelser kan være en omprioritering hvor landet ser behovet for å øke sine militære kapabiliteter.

Som det kommer frem av kapittelet om militære kapabiliteter ser det ut til at Kina over de siste par årene har intensivert den militære moderniseringsprosessen. Det kommer klart frem at det kinesiske militærets hovedprioritering fortsatt er regional overlegenhet. Likevel ser vi tendenser til at Kina utvider sine kapabiliteter til å kunne inkludere oppdrag utenfor landets umiddelbare territoriale sfære. Med Kinas økende deltakelse i internasjonale operasjoner har landet fått et påskudd som rettferdiggjør en militær utvikling rettet mot globale oppdrag. I tråd

med Kennedy (1989) anser jeg derfor denne militære utviklingen til å innebære en indikasjon på en omstrukturering innenfor kinesisk utenrikspolitikk, hvor militære kapabiliteter i større grad prioriteres av kinesiske myndigheter.

4.2 Militær styrke og utenrikspolitiske ambisjoner og strategier

Kinas økonomiske vekst har altså påvirket kinesernes utvikling av egen militære styrke. Kan det i sin tur også ha påvirket utenrikspolitikken og i så fall hvordan? Med utgangspunkt i empirien ser vi at mens Kina tidligere har hatt en militær styrke som stort sett har vært rettet mot regionale mål og oppdrag innenfor Kinas territoriale periferi, er det mye som nå tyder på at Kina i økende grad spisser sin militære utvikling mot internasjonale oppdrag og mål som ligger utenfor landets umiddelbare territoriale nærhet. Kina har over det siste tiåret økt sin deltakelse i militære operasjoner rettet mot bevaring av internasjonal fred og sikkerhet. Kinas engasjement i disse internasjonale oppdragene har som nevnt i forrige delkapittel bidratt til å rettferdiggjøre en utvidelse av landets kapabiliteter til å utføre langdistanse-oppdrag. For at Kina skal ha muligheten til å delta i denne typen operasjoner har det vært nødvendig med en utvidelse av landets militære kapabiliteter, og anskaffelsen av nødvendig utstyr bidrar også til å understøtte kjerneverdier som forsvar av Kinas sikkerhet, suverenitet og territoriale integritet. Disse økte kapabilitetene reflekteres i utviklingen av både luft, marine og bakkeforsvar.

Jeg vil nå se på hva teorien sier om forholdet mellom styrke og ambisjoner. Zakaria (1999) hevder at stater som opplever signifikant vekst i materielle ressurser, relativt raskt omstrukturerer og ekspanderer sine utenrikspolitiske interesser. Et land med store økonomiske ressurser har muligheten til å bygge opp et militært og diplomatisk apparat som gir landet evnen til å innfri sine målsetninger. Videre hevdes det at landets mål og ambisjoner ofte øker i takt med økte ressurser. Når vi nå ser at Kina har opplevd en signifikant vekst i både økonomiske og militære ressurser kan vi med utgangspunkt i teorien se for oss at statens mål og ambisjoner har økt tilsvarende. Som Zakaria hevder: kapabiliteter former intensjoner. For å finne den sammenhengen som Zakaria påpeker er det nødvendig å se på det empiriske materialet som dreier seg om Kinas utenrikspolitiske ambisjoner og strategier.

Gjennomgående det empiriske materialet fremgår det at Kina ønsker å styrke sin internasjonale posisjon men at landet står ovenfor en rekke utfordringer som bidrar til å hindre eller sinke den prosessen som er nødvendig for at dette skal bli en realitet. Blant annet trekkes det frem at Kina fortsatt ikke innehar de kapabilitetene som er nødvendig for å realisere målet

om en kraftig styrket posisjon i det internasjonale systemet. Slik kan man i tråd med Zakaria tolke det slik at landets kapabiliteter former landets utenrikspolitiske ambisjoner og strategier. Dersom vi går ut ifra at Kina har ambisjoner om å styrke sin posisjon i det internasjonale systemet, og stadfester at landet ennå ikke innehar de nødvendige kapabilitetene til å realisere dette målet, kan man deretter i tråd med Zakaria (1999), konkludere med at Kina former sin utenrikspolitiske strategi med grunnlag i de kapabilitetene som staten innehar. Man kan derfor oppsummere Kinas utenrikspolitiske strategi i dette regnestykket: Utenrikspolitiske ambisjoner + kapabiliteter = utenrikspolitisk strategi.

For å illustrere dette kan man trekke frem teorien om Kina-trusselen og hvordan Kina har valgt å respondere på den. Som det fremgår av det empiriske grunnlaget eksisterer det en oppfatning blant flere av de ledende statene i verden av Kina som et trusselbilde, som kan spores tilbake til starten på Kinas reformasjoner og starten på landets enorme økonomiske vekst. Vi kan se det slik at de omfattende økonomiske reformene som Kina gjennomgikk på 1970 tallet var et uttrykk for en kinesisk ambisjon om å benytte seg av en potensiell økonomisk vekst til å styrke landets internasjonale posisjon. Når den økonomiske fremgangen var et faktum og ledende stormakter reagerte med å uttrykke mistenksomhet og uro bidro dette til å forme Kinas utenrikspolitiske strategi. Kinesiske myndigheter anerkjente det faktum at internasjonal oppfattelse av Kina som trussel kunne legge hindringer for landets ambisjoner om Stormakts-Kina. Kinas reaksjon var derfor å forfølge det utenrikspolitisk strategiske konseptet om peaceful rise, eller fredelig frammarsj. Konseptet, som innebar fokus på økte økonomiske fremfor militære kapabiliteter tok sikte på å berolige mistenksomme og skeptiske stormakter som følte seg truet av et sterkere Kina. Ut ifra dette ser vi at Kinas utenrikspolitiske strategi og ambisjoner også påvirker landets militære kapabiliteter. Kinas valg strategi om fredelig frammarsj innebar et valg om å prioritere økonomiske fremfor militære kapabiliteter. Det finnes altså et gjensidig avhengighetsforhold mellom Kinas kapabiliteter, ambisjoner og utenrikspolitiske strategi i tråd med Zakarias (1999) teori.

Et annet eksempel som belyser sammenhengen mellom kapabiliteter og utenrikspolitiske ambisjoner og strategier finner man dersom man ser nærmere på Kinas rolle i Asia-regionen. Som det kommer frem i det empiriske materialet har Kina lenge siktet seg inn på regional dominans innenfor den asiatiske sfære. Både diplomati og militære kapabiliteter har siden Deng Xiopengs gjeninnsettelse i stor grad vært rettet mot å styrke Kinas regionale posisjon. Det er ingen hemmelighet at en av Kinas viktigste utenrikspolitiske ambisjoner over lang tid har vært å gjenforene Taiwan med fastlandet. Dette har ført til at økt press mot Taiwan, samt

utvidede militære kapabiliteter i Øst og Sør-Kina havet lenge har vært grunnleggende motiver for opprustning og styrking av militære evner. Etter slutten på den kalde krigen har kinesiske ledere som diskutert ovenfor vært opptatt av å fremstille Kina som et fredselkende land, og derfor har valgt å prioritere økonomisk fremfor militær vekst. Likevel har vi sett at Kina i perioder preget av Taiwansk separatisme og når landet har oppfattet en svekkelse i sitt krav på øyen, har reagert med å øke sine militære kapabiliteter, og med fleksing av sine militære muskler i området. Igjen finner vi grunnlag som støtter opp under Zakarias (1999) teori om sammenhengen mellom kapabiliteter og ambisjoner. Det fremgår at Kina retter sine kapabiliteter mot en ambisjon om gjenforening med Taiwan, og motsatt ser vi at når Kinas føler at disse ambisjonene er truet, velger staten å rette fokuset mot og styrke sine militære kapabiliteter.

4.3 Forklaring av årsakssammenheng

I delkapitlene over har jeg først forsøkt å finne en sammenheng mellom økonomisk vekst og militær styrke ut ifra Kennedy (1989) og Mearsheimer (2003) sin teori, og deretter, med utgangspunkt i Zakarias (1999) teori forsøkt å finne sammenhengen mellom kapabiliteter og utenrikspolitiske ambisjoner og strategier. I dette delkapitlet vil jeg prøve å finne en sammenhengende linje mellom økonomisk vekst, økt militær styrke og utenrikspolitiske ambisjoner og strategier.

Man kan med rette si at Kinas vei mot stormaktstatus virkelig skjøt fart etter de økonomiske reformene som landet gjennomførte på 1970-tallet. På mange måter kan man argumentere for at den økonomiske veksten har fungert som en trigger for Kinas utvidede utenrikspolitiske ambisjoner. På tross av at Kina i hovedsak har valgt å vektlegge den økonomiske utviklingen har også de militære kapabilitetene økt jevnlig i takt med den økonomiske vekstraten. Igjen kan man argumentere for at det eksisterer en gjensidig avhengighet mellom økonomisk vekst, militære kapabiliteter og utenrikspolitiske ambisjoner. Kinas ambisjoner om å sikre og styrke sin posisjon som stormakt kan sies å ha ledet til en strategi som innebærer sterkt fokus på økonomiske investeringer og vekst. Sammen med denne økonomiske veksten har det foregått en jevn øking i landets militære kapabiliteter, noe som bidrar til å understøtte Mearsheimer (2003) sin antakelse om at stater fokuserer mye på økonomisk ekspansjon da denne utstyret staten med muligheter til å øke sine militære fordeler ovenfor andre stormakter. Disse kapabilitetene, både økonomiske og militære har igjen bidratt til å utvide Kinas utenrikspolitiske ambisjoner, og det er disse ambisjonene som former kinesisk utenrikspolitisk strategi. Altså igjen i tråd med Zakaria (1999) ser vi at kapabiliteter former

intensjoner. Økonomisk vekst → Økte økonomiske kapabiliteter → Økte militære kapabiliteter → Større utenrikspolitiske ambisjoner → Utvidede utenrikspolitiske strategier.

Så hva er det som driver denne evige søken etter stadig mer rikdom, mer makt og mer innflytelse. Jeg vil nå se på verdenssystemet som helhet og forsøke å forklare Kinas utenrikspolitiske oppførsel i henhold til det teoretiske grunnlaget. I henhold til Mearsheimers (2003) teori er det strukturen i det internasjonale systemet som tvinger stormakter til å ekspandere. Denne strukturen påvirker stater som ellers bare søker å ivareta egen sikkerhet til å oppføre seg aggressivt mot hverandre. Bakgrunnen for dette er tre faktorer, nemlig mangelen på en overordnet autoritet som kan beskytte statene mot hverandre, at stater alltid innehar offensive militære kapabiliteter og det faktum at stater aldri kan være helt sikker på andre staters intensjoner. I lys av denne teorien kan man se for seg at Kina, som ellers gjerne ville ha nøyet seg med en status quo posisjon, motivert av frykten for andre stater, vil forsøke å ekspandere sine kapabiliteter med hensikt i å oppnå hegemonistatus. I følge Mearsheimer (2003) er dette den beste garantien for overlevelse, da man som hegemonimakt har nådd et punkt hvor ingen andre stater byr på en seriøs trussel. Finnes det tegn som indikerer at Kina innehar disse ambisjonene?

Den enorme økonomiske fremgangen som Kina har opplevd de siste tiårene og som fremsto i sammenheng med omfattende økonomiske reformer, kan knyttes opp til et kinesisk ønske om å bli en ledende stormakt i det internasjonale samfunnet. Robert Gilpin (1981) hevder at alle stormakter ønsker å oppnå kontroll over territorium, andre staters oppførsel og verdensøkonomien. I tråd med Kennedy (1989) befinner Kina seg i en økonomisk vekstperiode som medfører en endring i den posisjonen som Kina innehar i det internasjonale systemet. Kinas ekspanderte utenrikspolitiske interesser vises gjennom landets økte militære utgifter, og en høyere grad av deltakelse i stormaktspolitikk på verdensbasis i henhold til Zakaria (1999). I henhold til Gilpin (1981) vil Kina som følge av landets økte økonomiske og militære kapabiliteter, være fristet til å forsøke å utvide sin kontroll over det internasjonale miljøet, og i tråd med dette kan man gå ut ifra at Kina, med sikte på å styrke sin politiske, økonomiske og territoriale kontroll, vil forsøke å endre det internasjonale systemet slik at det bedre tilpasses statens egne interesser.

Mearsheimer (2003) hevder at stormakter alltid ser etter muligheter til å oppnå makt over sine rivaler, og at det endelige målet til alle stormakter er dominans over verdenssystemet via en posisjon som hegemonimakt. Dersom vi tar dette i betraktning kan vi se på Kinas

økonomiske, militære og politiske ekspansjon som en strategi rettet mot et endelig mål som innebefatter en sikret posisjon som hegemon. Sett i dette lyset reduseres de moralske og idealistiske utenrikspolitiske prinsipper, som innebærer avstand mot bruken av makt eller trusler og løfter om aldri å søke hegemonistatus, til retoriske og tomme fraser rettet mot å skjule landets egentlige ekspansive intensjoner. I henhold til Mearsheimer finnes det ingen status quo makter i det internasjonale systemet. Dette vil si at alle stormakter har revisjonistiske intensjoner og både kan og vil bruke makt dersom dette kan utføres på en måte som ikke innebærer for store kostnader. Videre hevder Gilpin (1981) at systemet holder seg stabilt dersom ingen stat har noe å tjene på å forsøke å endre det. Bare dersom de forventede gevinstene overgår de forventede kostnadene vil en stat forsøke å endre systemet. Igjen kan man i tråd med teorien tolke Kinas uttalte rolle som status quo makt, som et strategisk verktøy siktet mot å skape en trygghetsfølelse hos de andre regjerende stormaktene i verdenssystemet, mens landet ennå anser de eventuelle kostnadene av en endring i systemet som større enn eventuelle gevinster.

Zakaria (1999), hevder at staters ekspansjon skjer på en rasjonell måte, på tider og steder hvor kostnader og risikoer er minimale, i områder som er svakere enn dem, og mens statens relative makt er stigende. Det kan være nyttig å tolke Kinas samtidspolitikk ut ifra dette teoretiske standpunktet. Kina har over lang tid fulgt en utenrikspolitisk strategi preget av fredelig frammarsj. Fokuset har i stor grad ligget på regional ekspansjon og den økonomiske og militære har vært preget av en internasjonal oppfattelse av en kinesisk trussel. Dette stemmer godt overens med et teoretisk utgangspunkt som hevder at stormakter handler rasjonelt og strategisk evaluerer sine omgivelser og hvordan egne handlinger påvirker andre stater.

Likevel ser man at mye tyder på at Kina stadig blir mer villig til å flekse sine militære muskler både under internasjonale oppdrag og i Asia-Stillehavs regionen. Spesielt ser vi at Kina i løpet av de siste to årene har intensivert sitt militære engasjement i Øst og Sør Kina havet. Dette kommer tydeligst frem dersom vi ser på konflikten rundt Diaoyu-øyene. Det har oppstått flere nesten-sammenstøt mellom kinesiske og japanske styrker. Dette bidrar til å bekrefte Mearsheimers (2003) antagelse om at stormakter har regional hegemonistatus som strategisk mål. Mearsheimer (2003) påpeker at stater som sikter på å bli regionale stormakter kan dra nytte av at det finnes to eller flere stormakter i andre deler av verden. Dette kan illustreres ved Kinas tendens til å svare på kriser utenfor landets geografiske interesse-sfære med ord og ikke handling. Denne strategien gir Kina muligheten til å bygge opp sin relative

regionale makt, mens andre stormakter er opptatt i andre regioner. Dersom man ser på denne situasjonen i lyset av det teoretiske perspektivet kan man tolke det som at Kina ser sitt snitt til å fremme sine kapabiliteter i et område som fremstår som svakere enn dem. Man kan tolke det slik at Kina har foretatt en risikovurdering og kommet frem til at gevinstene ved å styrke sitt territoriale krav i området overgår de eventuelle kostnadene dette innebærer. Dersom Kina i den nære fremtiden kommer til et punkt hvor landet ser mer å vinne enn å tape på en eventuell militær konfrontasjon med Japan over territoriet kan en militær konflikt være nært forestående.

Dersom vi tar utgangspunkt i det teoretiske bildet av verdenssystemet kan vi forsøke å evaluere Kinas plass i systemet og intensjoner ut ifra landets økonomiske og militære kapabiliteter, samt utenrikspolitiske strategi. Som tidligere diskutert ser vi at Kina på mange områder fortsatt følger en forsiktig linje, og at landets militære kapabiliteter fortsatt ikke holder mål mot for eksempel USA. På tross av landets betydelige fremgang både økonomisk og militært sliter landet fortsatt med interne problemer som bidrar til å hindre landets utvikling, og som krever mye av landets ressurser. Kina har ennå ikke nådd et punkt hvor det ville være rasjonelt å gjøre et forsøk på å endre verdenssystemet i sin favør. I tråd med Gilpin (1981) ville kostnadene av en slik omstrukturering bli for store, da landet fortsatt ikke innehar den styrken som skal til for å utfordre den lende stormakten i systemet, USA. Kina vil derfor per i dag ha mye mer å vinne på å fokusere på en regional fremfor global hegemonistatus.

5. Avslutning

I denne oppgaven har jeg undersøkt hvordan har Kinas økte økonomiske og militære kapabiliteter har påvirket landets utenrikspolitiske strategi og ambisjoner, og hvordan kan dette forklares. Jeg har tatt utgangspunkt i realistisk teori basert på Paul Kennedy, Fareed Zakaria, Robert Gilpin og John J. Mearsheimer. Ut ifra dette teoretiske rammeverket har jeg stipulert en antatt teoretisk årsakssammenheng som går ut ifra at økonomisk vekst påvirker militære kapabiliteter som igjen påvirker utenrikspolitiske ambisjoner og strategi. Med utgangspunkt i dette teoretiske grunnlaget har jeg systematisk samlet inn informasjon til en empirisk kartlegging av Kinas økonomiske vekst, militære styrke og utenrikspolitiske ambisjoner og strategi. Deretter har jeg systematisk analysert det empiriske materialet ved å sammenligne det med det teoretiske rammeverket.

5.1 Konklusjon

Utgangspunktet for oppgaven var følgende problemstilling: *Hvordan har Kinas økte økonomiske og militære kapabiliteter påvirket landets utenrikspolitiske strategi og ambisjoner, og hvordan kan dette forklares?*

For å svare på den første delen av problemstillingen stipulerte jeg en teoretisk antatt årsakssammenheng. Ved sammenligning av det teoretiske grunnlaget og det empiriske materialet har jeg på lang vei lyktes i å bekrefte denne årsakssammenhengen. I det empiriske grunnlaget har jeg funnet at i Kinas tilfelle kan man i tråd med Kennedy (1989) hevde at landets økonomiske vekst har ført til økt militær styrke. Empiriske undersøkelser viser at Kina har sett en signifikant øking i militære utgifter i takt med den enorme økonomiske veksten. I tråd med Kennedys prediksjoner trenger ikke den militære ekspansjonen å følge parallelt med den økonomiske veksten. Dette ser i aller høyeste grad ut til å være tilfellet for Kina. Kina har i løpet av de siste tiårene valgt å holde hovedfokuset på å fortsette den økonomiske veksten, fremfor kortsiktige, omfattende militære ekspansjoner. Videre har jeg funnet at i tråd med Zakaria (1999) kan det stadfestes en sammenheng mellom økte militære kapabiliteter og økte utenrikspolitiske ambisjoner og at Kina former sin utenrikspolitiske strategi med grunnlag i de kapabilitetene som staten innehar. Ved å se på hele årsakssammenhengen opp mot det empiriske materialet har jeg kommet frem til at det finnes et gjensidig avhengighetsforhold mellom de tre aspektene som bidrar til en gjensidig påvirkning av hverandre. Kinas økonomiske vekst kan sies å påvirke landets militære kapabiliteter som videre har påvirket

landets utenrikspolitiske ambisjoner. Men man kan også snu på det og si at Kinas utenrikspolitiske ambisjoner og strategier har ført til økt økonomisk vekst, som igjen har ført til økte militære kapabiliteter.

Svaret på den andre delen av problemstillingen, hvordan dette kan forklares, har jeg funnet i det internasjonale systemets struktur. I henhold til Mearsheimer (2003) og Gilpin (1981) kan man si at Kinas grunnleggende utenrikspolitiske ambisjon, drevet av frykten for andre stater, er å oppnå kontroll over det internasjonale systemet gjennom hegemonistatus. Denne ambisjonen legger til grunn et behov for økt økonomisk vekst og økte militære kapabiliteter for at landet på sikt skal kunne omstrukturere det gjeldende internasjonale systemet i sin favør. Det ser ut til at Kina velger å øke sin internasjonale innflytelse innenfor de eksisterende politiske institusjonene i stedet for å søke å reformere hele det internasjonale systemet. Ved en pragmatisk og varsom utenrikspolitikk velger Kina foreløpig å spille på lag med USA, den regjerende hegemonimakten i stedet for åpenbart å utfordre den. Det ville vært irrasjonelt av Kina å gå imot de regjerende vestlige prinsipper ennå, da det er ved å følge disse at landet har sett slik en enorm økonomisk vekst.

5.2 Politiske implikasjoner

Dersom man tar Mearsheimers (2003) teori i betraktning er det hegemonistatus som er Kinas ultimale mål og høyeste utenrikspolitiske ambisjon. I følge Mearsheimer (2003) ønsker alle stigende stormakter til syvende og sist å inneha denne posisjonen. Det er tydelig at flere kinesiske ledere har begynt å se fremover i tid og skuer en ønskelig fremtid for Kina, hvor staten har gått forbi USA og inntatt sin posisjon som ledende stormakt.

Dersom Kina skal oppnå dette målet er det nødvendig for staten å utfordre den gjeldende hegemonimakten per i dag, nemlig USA. Foreløpig ser man at Kina pragmatisk tilpasser seg det amerikanske hegemoniet og benytter seg av de eksisterende institusjonaliserte kanalene for å øke sin politiske innflytelse på flere måter. Men selv om Kina stadig utvider sin globale innflytelse og utvider sitt politiske engasjement i stadig flere områder, er det lite som tyder på at en omfattende strukturell endring er nært forestående. Som tidligere påpekt i oppgaven er Kina militært sett langt ifra i stand til å utfordre USAs regjerende hegemonistatus. Men dersom Kina fortsetter å utvide sine kapabiliteter i samme fart som de har hatt frem til nå, kan det i løpet av de neste tiårene gå mot en dramatisk strukturell endring. Gilpin (1981) påpeker at slike omfattende strukturelle endringer sjelden skjer på en fredelig måte.

Når Kina blir et økonomisk maktsentrum, vil landet etter all sannsynlighet overføre denne økonomiske makten til militærmakt og forsøke å dominere nordøst-Asia. Så klart vil verken Kinas naboer eller USA stå på sidelinjen og se på at Kina stadig øker sine militære kapabiliteter. Løsningen ville da være å sette begrensinger for Kina, trolig ved å forme en balanserende koalisjon. Resultatet vil da bli en intens maktkamp mellom Kina og dets rivaler, med en konstant fare for stormaktskrig hengende over dem. Ser man det på denne måten er Kina og USA skjebnebestemt til å bli fiender når Kinas makt fortsetter å vokse.

Bibliografi

- CNN Money (2012). "World's Largest Economies" hentet fra http://money.cnn.com/news/economy/world_economies_gdp/ lesedato: 03.11.12
- Deng, Yong (2006) "Reputation and Security dilemma: China Reacts to the China Threat Theory.", i Alistair Iain Johnston og Robert. S. Ross. (Red.): New Directions in the Study of China's Foreign Policy. Stanford: Stanford University Press
- Fravel, M. Taylor (2007/2008). "Power Shifts and Escalation: Explaining China's Use of Force in Territorial Disputes". International Security, vol. 32, no. 2: 44-83
- Gilpin, Robert (1981). War and change in World politics. Cambridge: Cambridge University Press. 23-25
- Gomm, Roger (2004). Social Research Methodology: a Critical Introduction. New York: Palgrave MacMillan
- Halvorsen, K. (1996). Forskningsmetode for helse- og sosialfag: en innføring i samfunnsvitenskapelig metode. Oslo: Cappelen akademisk
- Hart, Chris (2005). Doing Your Masters Dissertation. London: Sage Publications.
- Hollis, Martin (1994). The Philosophy of Science: an Introduction. Cambridge: Cambridge University Press.
- Holmes, James R. (2013). "What to Make of China's Defense Spending Increase", hentet fra <http://thediplomat.com/the-naval-diplomat/2013/03/07/what-to-make-of-chinas-defense-spending-increase/> Lesedato: 23.04.13
- Hu, Zuliu og Moshin S. Kahn (1997). Why Is China Growing So Fast? Washington D.C: International Monetary Fund, Publication Service
- Johnson, Janet Buttolph og H.T. Reynolds (2008). Political Science Research Methods. Washington D.C: CQ Press
- Kang, David (2008). China rising: Peace, Power, and Order in East Asia. New York: Columbia University Press

Kennedy, Paul (1989). *The Rise and Fall of the Great Powers: Economic Change and Military Conflict from 1500 to 2000*. New York: Random House, Inc.

Lee, Joyman (2011). "Senkaku/Diaoyu: Islands of Conflict" *History Today*, vol. 61, No. 5.

Moses, Jonathon W. og Torbjørn L. Knutsen (2007). *Ways of Knowing – Competing Methodologies in Social and Political Research*. New York: Palgrave MacMillan

Neale, Palena, Shyam Thapa og Carolyn Boyce (2006). *A Guide for Designing and Conducting a Case Study for Evaluation Input*. Watertown: Pathfinder International

Mandelbaum, Michael (1988). *The Fate of Nations: the Search for National Security in the Nineteenth and Twentieth centuries*. Cambridge: Cambridge University press

Mearsheimer, John J. (2003). *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: W.W. Norton & Company, Inc.

Medeiros, Evan S. og M. Taylor Fravel (2003). "China's New Diplomacy". *Foreign Affairs*, vol. 82, no. 6: 22-35

Morrison, Wayne M. (2013). *China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States*. Congressional Research Service

Office of the Secretary of Defense (2012). *Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2012*.

Qingguo, Jia (2005). "Peaceful development: China's policy of reassurance". *Australian Journal of International Affairs*, vol. 59, no. 4: 493-507

Rozman, Gilbert (2010). *Chinese Strategic Thought toward Asia*. New York: Palgrave MacMillan

Schweller, Randall L. og Xiaoyu Pu (2011). "After Unipolarity: China's Visions of International Order in an Era of U.S. Decline". *International Security*, vol. 23, no. 1: 41-72

Shambaugh, David (2004/2005). "China Engages Asia: Reshaping the Regional Order". *International Security*, vol. 29, no. 3: 64-99

SIPRI (2011). *SIPRI Yearbook 2011: Armaments, Disarmament and International Security*. Oxford: Oxford University Press

SIPRI (2012). SIPRI Yearbook 2012: Armaments, Disarmaments and International Security. Oxford: Oxford University Press

Stokes, Mark A. og Dean Cheng (2012). China's Evolving Space Capabilities: Implications for U.S. Interests. Project 2049 Institute

Sutter, Robert G. (2008). Chinese Foreign Relations: Power and Policy Since the Cold War. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.

The Economist (2011). "Military Spending, Defense Cost" hentet fra <http://www.economist.com/blogs/dailychart/2011/06/military-spending> lesedato: 11.11.12

The Economist (2013). "China and Japan: Locked on" hentet fra <http://www.economist.com/news/asia/21571466-dangerous-dance-around-disputed-islets-becoming-ever-more-worrying-locked> lesedato: 03.04.13

Trading Economics (2012). "China GDP Annual Growth Rate" hentet fra <http://www.tradingeconomics.com/china/gdp-growth-annual>. lesedato: 05.11.12

Wang, Fei-Li (2005). "Preservation, Prosperity and Power: What Motivates Chinas Foreign Policy?" Journal of Contemporary China, vol. 14, no. 45: 669-694

Yin, Robert K. (2003). Case Study Research: Design and Methods. London: Sage Publications

Yizhou, Wang (2011). "Introduction.", i Wang Yizhou (Red.): Transformation of Foreign Affairs and International Relations in China, 1978-2008. Leiden: Brill Academic Publishers

Zakaria, Fareed (1999). From Wealth to Power: the Unusual Origins of Americas World Role. Princeton: Princeton University Press

Xinbo, Wu (2004). "Four Contradictions Constraining China's Foreign Policy Behaviour.", i Suisheng Zhao (Red.): Pragmatism and Strategic Behavior. London: M.E. Sharpe

Xing, Guoxing (2009) "'Peaceful Rise.'" China's Public Diplomacy and International Image Cultivation.", i Sujian Guo og Shiping Hua. (Red.): New Dimensions of Chinese Foreign Policy. New York: Lexington Books

Zhao, Suisheng (2012). "China's foreign policy as a rising power in the early twenty-first century: the struggle between taoguangyanghui and assertiveness.", i Hongyi Lai og Yiyi Lu (Red.): China's Soft Power and International Relations. New York: Routledge